

אדריכלות נוף

ביטאון האיגוד הישראלי של אדריכלי נוף

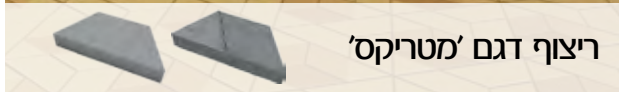

96 ¹²/₂₅

נוף בנתניה

הדמיות בממשק חדשנות AI

ריצוף דגם 'מטריקס'

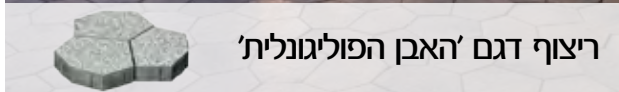
כשעיצוב וחדשנות נפגשים

הסדרה הצורנית מבית אקרשטיין

אריחים גיאומטריים מעוצבים, בגימורים מגוונים,
המעניקים חופש תכנוני ושפה עיצובית
ייחודית למרחב הציבורי.

מדבריום ב"ש, אדריכל אסף לרמן, צור וולף אדריכלות נוף
צילום: נמרוד לכ

ריצוף דגם 'האבן הפוליגונלית'

הדמיות בממשק חדשנות AI

ריצוף דגם 'לוטוס'

גלריית שיווק סמסונג | אילוסטרציה

ריצוף דגם 'מטריקס'

מדור מקום חורשת הסרג'נטים

צבעי שמן על קנבס
ציור: קטיה גומברוף

החורשה מאפשרת מפלט למנוחה, לנחמה, ולשלווה. היופי בה אינסופי ומפתיע כל פעם מחדש... כך למשל בתקופת הקורונה היוותה מתנה קסומה לנשימה במרחבים הפתוחים. קטיה גומברוף, ד"ר לפיזיקה וציירת תושבת נתניה, חברה באגודת אומני נתניה.

נוף בנתניה

נוף בנתניה

אדר' נוף ד"ר מיכל ביטון, עמ' 5

מדיניות התכנון העירוני בנתניה לשטחים פתוחים

מהנדסת העיר שרון פישמן, עמ' 6

נתניה, אדריכלות הנוף כתכנון רואה למרחוק
אדר' נוף טלי מרק, עמ' 8

שוק נתניה: מסורת מתחדשת בלב העיר
אדר' נוף לב וקסמן, עמ' 13

שער: טיילת נתניה. צילום: ארכיון תמונות אגף דוברות והסברה עיריית נתניה.

שאלת הריבוי וכיכר העצמאות, נתניה
אדר' שחר כהן, עמ' 36

יומן מסע

אדר' נוף ירמי אפשטיין, עמ' 40

תואר ראשון באדריכלות נוף:
תוכנית משותפת לבצלאל אקדמיה לאמנות
ועיצוב ולאוניברסיטה העברית בירושלים
פרופ' אליסה רוזנברג, עמ' 44

מדור גן כיס

פריזמה - אדר' נוף שימי דהן, עמ' 46

מהנוף הירוק הנוכח אל הנוף העירוני הצומח
אדר' נוף אירה ניקולאיבסקי, עמ' 18

גן המלך

אדר' נוף פרופ' טל אלון מוזס, עמ' 22

פארק נאות שקד: מחולל התחדשות נופי-חברתי
אדר' נוף דודו אילת (טוויטו), עמ' 26

נתניה - עיר - טבע - ים

אדר' נוף שלומי זאבי ואדר' נוף אנה יוגב, עמ' 30

אתרי הטבע העירוני של נתניה

אקולוג דור קשת, עמ' 34

עריכה לשונית: עופר אדר

עריכה גרפית: סטודיו ליאת אפל

הפקה והוצאה לאור: נובל גרין בע"מ
טל: 03-5467485, נייד: 052-2451092
nurit-l@zahav.net.il

המודעות הן על אחריות המפרסמים בלבד.
המאמרים בעיתון זה הם על אחריות כותביהם בלבד ומביעים את
דעתם ולא את השקפת המערכת. המערכת אינה אחראית להם.

יושב ראש האיגוד: איזי בלנק
igudnof@gmail.com

אתר איגוד אדריכלי הנוף:
www.land-arch.org.il

עורכת: ד"ר מיכל ביטון
ad.nof.magazine@gmail.com

מערכת מייעצת: פרופ' טל אלון מוזס,
ליטל פרידלר, טלי מרק, תמר פוספלד דראל,
ד"ר גלעד רונן, זהר ארני

אדריכלות נוף
ביטאון האיגוד הישראלי של אדריכלי נוף

האיגוד הישראלי של אדריכלי נוף (איא"נ)
דמוסוג לפדרציה בין-לאומית של אדריכלי נוף

מתקני
פסגות
מגשימים
לכם
חלומות

מאות מוצרים וקבצי DWG להורדה באתר החדש שלנו

תכנון וביצוע גני משחקים, מסלולי נינג'ה, גני מוזיקה ופארקי אקסטרים

נוף בנתניה

"כולם הוציאו דיבת המקום: האדמה הזאת לא תצמיח כל זרע וכל עץ. רוחות הים המלוחות ישמידו כל עלה ירוק שיותיר רוח הקדים, הרוחות המנשבות מביצות הפאליק יכריעו כל כוח אנושי, והיתושים יתישו את כוח הגברים והנשים"

(מתוך: עובד בן עמי, ת"ש, נתניה - בירת-השרון, הוצאת ועדת התרבות של מועצת העיר נתניה, 1940).

אקולוג העירייה דור קשת מצביע על עקרונות השימור והשילוב של ערכי טבע ונוף בעיר תוך התמקדות בשלושת אתרי הטבע העירוני: שמורת האירוסים, שלולית החורף וחורשת הסרג'נטים.

אדר' שחר כהן מציגה מחקרה אודות תפקודה של כיכר העצמאות בנתניה ככיכר מגוונת המכילה מגוון שימושים, ומהווה חלק בלתי נפרד מן הזהות העירונית.

אדר' נוף ירמי אפשטיין משיק פינה חדשה בשם "יומן מסע", ובה ניתנת הבמה לדור הוותיק לשתף את סיפור חייו המקצועי. אפשטיין סוקר את מסע חייו המקצועיים במשך יותר מחמישה עשורים ומשתף תובנות מחיי אדריכל הנוף.

פרופ' אליסה רוזנברג משתפת תוצרים של ארבעה קורסי סטודיו בפתח השנה השלישית לקיומו של מסלול אדריכלות הנוף החדש בבצלאל.

ולסיום **אדר' הנוף שימי דהאן** מציג את משרדו במסגרת מדור "גן כיס", ומשתף מבחר פרויקטים וביניהם כיכר טרייסטמן בשוהם.

ירוקה איכותית לעידוד הליכתיות וחזוק הקשר בין מזרח העיר הצופה אל שדות חקלאיים, אל חוף הים במערבה.

פרופ' טל אלון מוזס משתפת ממחקרה אודות גן המלך על מצוק נתניה בתכנונו של שלמה אורן וינברג בשנות ה-40, כחלק מתפיסה כוללת של חוף העיר כמרחב תיירות ונופש. עיצוב הגן שילב בין פורמליות אירופאית והתאמה מקומית, אשר עורר אהדה ציבורית אך הוביל גם לשיח מקצועי ביקורתי כחלק מהתווית דמותו של תכנון הנוף הישראלי.

אדר' נוף דודו אילת מציג את פארק נאות שקד בדרום-מערב נתניה המייצר חיבור בין השכונה לבין פארק שלולית החורף. מרחב מוזנח המועד להצפות, הפך למוקד נופי-חברתי המספק מענה לאוכלוסייה המגוונת שבשכונה.

אדריכלי נוף שלומי זאבי ואנה יוגב מסכמים שלושה עשורי תכנון נוף בנתניה, ומתמקדים בפיתוח "עיר ימים" בדרום העיר. הפארק מכיל ציר ירוק החובר אל שמורת האירוסים, וציר כחול המחבר אל הים, ובמפגש ביניהם תוכננה כיכר מרשימה מוצלת בה נטועה חורשת עצי תות.

ובכל זאת בין הים לבין פרדסי השרון, למרות הביצות והחולות, הוקמה העיר הקרויה על שם נתן שטראוס - הנדבן שתרם לקניית אדמתה. נתניה גדלה והתפתחה והתהדרה בתארים שונים: העיר הראשונה שהוכרזה כעיר במדינת ישראל, בירת השרון, עיר היהלומים, עיר קולטת עלייה ועוד. שגשוגה המשמעותי החל בשלושת העשורים האחרונים, בתקופת כהונתה של ראשת העיר מרים פיירברג-איכר, אשר הלכה לעולמה ימים ספורים לפני הוצאת גיליון זה.

פיירברג קידמה רבות את פיתוחה של העיר. היא הובילה מהפכה אורבנית תוך חילוץ העיר ממשבר כלכלי עמוק ופיתוח תשתיות בכל התחומים והפיכת העיר למוקד תיירותי משמעותי.

תחת הנהגתה נולדו שכונות כמו קריית השרון, עיר ימים ואגמים - שכונות עתירות גנים וצירים ירוקים; הוקמו עוגני ספורט ותרבות, נפתחו מתחמי הנצחה ומורשת ייחודיים, פותחו אזורי תעסוקה, אתרי הטבע העירוני היחודיים זכו לשימור לצד פיתוח זהיר, ואילו אתר המזבלה שהיה למפגע סביבתי על חוף ימה של נתניה פונה. הפרויקטים המוצגים בגיליון זה מדגימים מן המגוון הרחב של פיתוח העיר שהתרחש בעשורים אלו הכולל התחדשות עירונית, שדרות ופארקים, אתרי טבע עירוני עשיר, טיילות, כיכרות וחופים.

מהנדסת העיר שרון פישמן פורסת את עקרונות התכנון המובילים בתכנון המרחב הפתוח בעיר.

אדר' נוף טלי מרק מגישה את התפיסה הסטטורית בתכנונה של העיר המשופעת במרכיבים נופיים ייחודיים: רכסי כורכר, שלוליות חורף, חורשות ותיקות, מרחבי חולות. שלוש תוכניות מדגישות שילוב מרכיבים אלה במערך השטחים הפתוחים להבטחת קישוריות נכונה ותפקודם המיטבי, תוך הבטחת שימורם לדורות הבאים.

אדר' נוף לב וקסמן מסכם שלושה עשורים של פרויקטים בנתניה ומביא את סיפור התחדשות השוק הוותיק בנתניה, ועיצובו מחדש של המדרחוב המרכזי בשוק אשר מקנה לו נראות ותפקוד רעננים ומזמינים ומהווה נדבך משמעותי בחידוש לב העיר.

אדר' נוף אירה ניקוליבסקי משתפת אודות שני פרויקטים של משרד ארט בשכונת אופק ים במערב ושכונת צמרות במזרח, המעבים את רצף השטחים הפתוחים העירוניים ומייצרים רצועה

▲ עץ שקמה עתיק שגילו מוערך בין 600 ל-1,200 שנה, תואר על ידי קולונל צ'ארלס וילסון כ"ציון דרך ידוע" קרוב לכפר אום חאלד (לימים אדמות נתניה) בספרו המאוייר Picturesque Palestine, 1883.

מדיניות התכנון העירוני בנתניה לשטחים פתוחים

אדר' שרון פישמן

שיפור האיכות החזותית - באמצעות טיפול עיצובי כולל ברחוב והפיכתו למנוף להתחדשות של סביבתו.
נגישות ובטיחות - מרחב ציבורי המאפשר שוויון הזדמנויות לכל סוגי האוכלוסיה כולל בעלי מוגבלויות.
סטנדרט פיתוח אחיד לשיפור חזות הרחוב - כאמצעי לשיפור האיכות החזותית ועקרונות הנגישות.

נתניה פיתחה במרוצת השנים רצועת טיילות מרשימות וכן דרכי גישה מיוחדות אל החוף, כשהמיוחדת שבהן היא המעלית אל הים הממוקמת במרכז טיילת הראשונים. הטיילות מתפרשות לאורך קו החוף של נתניה על פני כ-13 ק"מ ומעבר לנוף עוצר נשימה, הן מציעות למטיילים קשת רחבה של מתחמי ישיבה, אזורי משחק, מדשאות, יצירות אומנות ופסלים סביבתיים וכן שבילים לרוכבי אופניים.
כל אלה מקנים למרחב הציבורי ייחודיות וכן אופי אישי לכל אחת מטיילות העיר.

ראשת העיר מרים פיינברג-איכר ז"ל והטיילת צילום: רענן כהן

א תכנית מתאר נתניה/נת-2035. תכנון: מנעד תכנון נוף

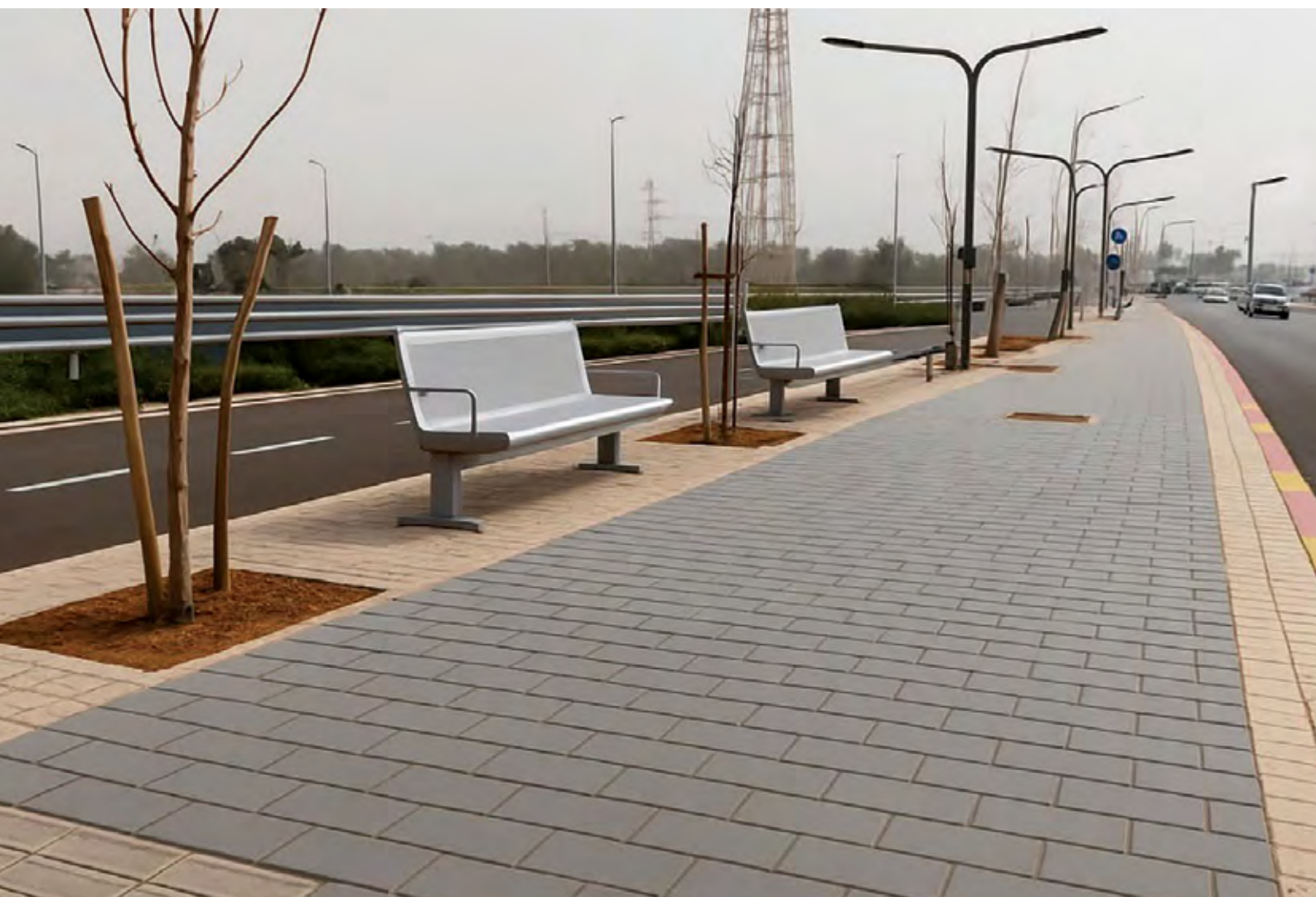
מגמות הבינוי המאפיינות בשנים האחרונות את מדינת ישראל בכלל ואת נתניה בפרט מעצימות את הצורך בקשר בלתי אמצעי של התושב לטבע ולשטחים פתוחים.

בנתניה התגבשה מדיניות עירונית סדורה ומעוררת השראה בכל הנוגע לשטחים הפתוחים. תחת הנהגתה של ראשת העיר, מרים פיינברג-איכר ז"ל, ובחזונה המקצועי של מהנדסת העיר שרון פישמן, הופכים המרחבים הציבוריים והטבעיים לאבן יסוד בתכנון העירוני ובזהותה של נתניה. מדיניות התכנון מתמקדת ביצירת רציפות מרחבית ונופית - מהחוף ועד הלב העירוני, מהטבע הפתוח ועד לרחובות השכונות. הדגש הוא על קשר הדוק בין הים לעיר, בין אתרי טבע לבין הסביבה הבנויה, מתוך הבנה שהערך הנופי, האקולוגי והחברתי נשזרים יחד ליצירת חוויה עירונית שלמה. נתניה רואה בהולכי הרגל את מרכז התכנון, תוך שמירה על נגישות, בטיחות וסטנדרט תכנוני גבוה. השטחים הפתוחים אינם רק אזורי נוף - הם רשת עירונית חיה, המשלבת טבע, תרבות ותנועה במרחב אורבני מתחדש.

העקרונות המובילים בתכנון המרחב הציבורי
רציפות - יצירת רשת תוואים רציפים של פעילות אנושית החוצה את המרקם העירוני ומחברת בין מוקדי הפעילות המצויים ברחבי העיר.
העדפות תנועה - להולכי רגל ולרוכבי אופניים.
החזרת הולך הרגל לרחוב - כבסיס לפעילות עירונית.
שיפור זמינות השטחים הפתוחים וכן מוקדי הפעילות לתושבי העיר וכן הגברת הנגישות אליהם.

א פארק שלולית החוף, נתניה. צילום: רן אליהו

רמת השרון

אבנים מסדרת שיפון
במידות 15/30/7 ס"מ
בגוון גרניט השרון מלוטש

בשילוב עם אבנים
מסדרת תבור
במידות 13.5/14.5/7 ס"מ
בגוון לבן ת"א מסותת

בונים אתנו ירוק

נתניה, אדריכלות הנוף כתכנון קובע מדיניות רואה למרחוק

אדריכלית נוף טלי מרק

▲ תכנית כללית של פארק רכס הכורכר בהרי גרינטל שנמצא בימים אלה בשלבי ביצוע מתקדמים בשטח

הפתוחים השונים. הפארקים, הטיילות והשדרות, הכיכרות והמרחב העירוני. אין כמו "צילום אינסטגרמי" מוצלח של אזור ישיבה מעוצב לעילא בפארק לאורך החוף לעת שקיעה או התרחשות אנושית שוקקת חיים בכיכר אורבנית מהוקצעת ומוקפדת. אבל לכל אלה קודמת ההשפעה הקריטית שלנו, אדריכלי הנוף, על השמירה על חזון המרחב הפתוח ברמה העירונית ולעיתים מעבר. תכנון מערכות שטחים פתוחים במיקום הנכון, בהיררכיה הנכונה, במימדים הראויים בחיבוריות ובקישוריות הנכונה כדי שיתפקדו

כבוד: "פיתוח שלד נופי רציף בין חלקי העיר ואתרי הטבע השונים וחזקתם לים". בתוכנית שלושה צירי רוחב (מזרח-מערב) - "שדרות רוחב". העיר נתניה כוללת בתחומה חטיבות שטח פתוחות מגוונות ומשמעותיות וערכי טבע ונוף רבים, שערים אחרות יכולות להתקנא בהם. לאדריכלי הנוף הבאים לצקת תוכן תכנוני וליישם את החזון הלכה למעשה מצפה עבודה מרתקת בכל רובדי התכנון. לאדריכלי הנוף מספר רב של תפקידים בהיררכיה שונה של היבטי התכנון. בקצה האחד יש את התכנון המפורט של תוכניות לביצוע, של המרחבים

נתניה היא עיר גדולה ומרכזית במערב השרון, ממוקמת כ-30 ק"מ צפונית לתל אביב וכ-60 ק"מ דרומית לחיפה. בעשרות השנים האחרונות נתניה מצויה בתנופת פיתוח משמעותית המציבה את העיר בין הערים המתפתחות בישראל. החל מבניה של שכונות מגורים מודרניות וחדשות, דרך פיתוח אזורי תעסוקה ומסחר נרחבים ועד ליצירת מארג שטחים פתוחים משולבים בשטחי ציבור וחזיתות פעילות.

שיעור הריבוי הטבעי בישראל גבוה מאוד ומשמעותית גבוה מהקיים במדינות המפותחות. בחלקים ניכרים, שטח המדינה, "קטן על יושביה". לאור תחזית גידול האוכלוסייה, המצב צפוי עוד להחמיר. בשל הצורך הגדול בבנייה למגורים ולתשתית, הצפי למאבק בין השטחים לפיתוח לבין השטחים הפתוחים יגבר. תפקידנו כאדריכלי נוף לעגן ולאפשר כבר בתכנון הסטטוטורי, בשלב הקובע מדיניות, את הכלים שיטמיעו חזון בר-קיימא בתכנון העירוני. לדאוג בשלב תוכניות המתאר (הכוללניות והמפורטות) שהיבטי השטחים הפתוחים יקבלו מענה ראוי לטובת הדורות הבאים. תוכנית המתאר לעיר, נת/2035 (שהופקדה ב-2021, בהכנה ע"י יערי אדריכלים, אדריכלי הנוף - תכנון נוף בע"מ) היא התוכנית הכוללנית להתפתחותה של נתניה לשנים הבאות, המספקת מענה לצרכים העתידיים של העיר ומייצרת מסגרת תכנונית לקיבולת של כ-460,000 תושבים לשנת היעד 2045. בין עקרונות תוכנית המתאר מופיע במקום של

▲ הדמיה של רחבה מוצלת הכוללת שילוט הסבר ותצפית, פארק הרכס בגרינטל

▲ פארק הרכס בגרינטל. חתכי מבט להמחשת אופיו של השטח. חתך 1-1

▲ פארק הרכס בגרינטל. חתכי מבט להמחשת אופיו של השטח. חתך 2-2

▲ פארק פרס למדע - תכנית בעבודה (לא מאושרת עדיין)
מתחם 7 מתוך האתמ"מ הכוללת ליבת שטחי שימור, חיץ
ופארק טבע עירוני

- בסקר תשתיות הטבע העירוני, אתר הפרויקט הוגדר כשטח פתוח איכותי במרכז העיר, בעל פוטנציאל לפיתוח טבע עירוני ייחודי.

כבר בשלב התב"ע (תוכנית מתאר מפורטת) הוגדרו חלקים ניכרים משטח השצ"פ כשטחים לשימור ולשימור מחמיר, מה שהוביל את התכנון המפורט לכיוון שינצל את מירב השטח הערכי לפיתוח אקסטנסיבי שישען על ערכיו הטבעיים: פארק של טבע עירוני, תוך שחזור אופי בית הגידול הכורכרי בהתאם לצמחיה האופיינית, הכנסת אזורים עם מינימום התערבות, ולעומת זאת באזורים החשופים לציבור מוקדים בפיתוח אינטנסיבי קולטי קהל כולל שילוב של שילוט והכוונה להבנת ערכי השטח ואופיו הייחודי. האתגר התכנוני היה להטמיע בקרב חלק מהגורמים הקובעים את המדיניות העירונית את ההבנה כי אין המדובר בעוד פארק שכונתי גדול של דשא וגינון אינטנסיבי, אלא משהו אחר, הדורש אופי שונה של צמחיה ותחזוקה. כאמור, הפארק בשלבי הקמה ונותר לבחון עד כמה נצליח במשימתנו. התכנון נעשה בתאום צמוד עם עיריית נתניה ועם האקולוג העירוני, וביחד

בצורה הטובה ביותר מבחינה פיזית ואנושית. במסגרת עבודתנו בעיר נתניה כאדריכלי נוף משרד גרינשטיין הר-גיל מלווה מספר פרויקטים בקנה מידה שונה המדגים את חשיבות התפקידים השונים, כאדריכלי נוף.

שכונת הרי גרינטל, פארק הרכס (נת/556)

תכנון מפורט לשכונה ובליבה פארק בן כ-50 דונם. השכונה נבנית בימים אלה, וכך הפארק ששלב א' שלו נמצא בימים אלה בביצוע מתקדם. האתר ממוקם במרכז העיר, ממערב לכביש 2, בלב שכונת מגורים חדשה בבנייה של מגדלים רבי-קומות, וממוקם כ-350 מ' מחוף הים. אתר הפרויקט נמצא על אחד מצירי הרוחב במערכת ה"שדה הטבעי" בעיר: "ציר גרינטל - חורשת הסרג'נטים".

- במרכז השכונה והפארק המרכזי בה, גבעות גרינטל, השריד לרכס הכורכר המזרחי של נתניה: גבעה מאורכת, עם מחשופי כורכר, צמחיה אופיינית לרכס כורכר וריכוזי גאופיטים.
- קו הרכס בולט מעל הסביבה וממנו נשקפת תצפית לגב ההר ולסביבה הקרובה.

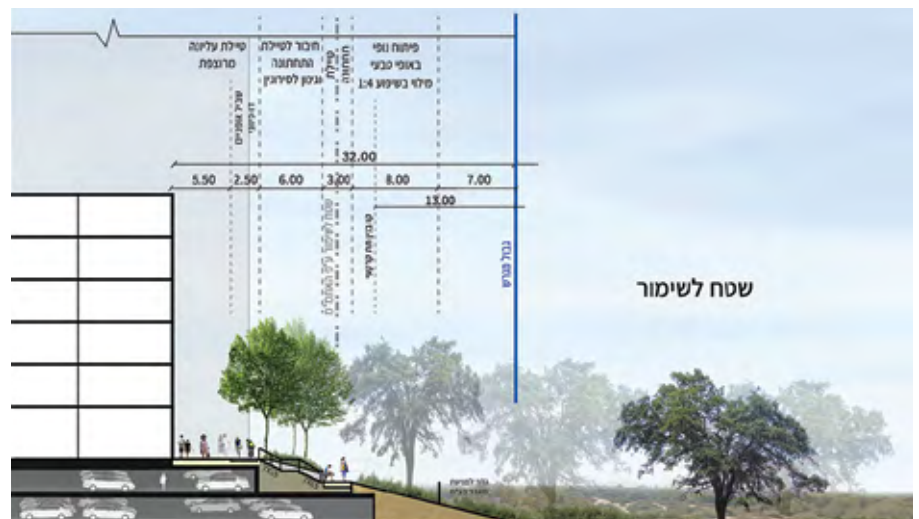
קידמנו את התכנון באופי הנכון לסביבה ולערכיה ובהישען על סקרי טבע עירוני מפורטים שנערכו במיוחד למטרה זו.

אזור תעשייה מטרופוליני נתניה (אתמ"מ נתניה נת/1000)

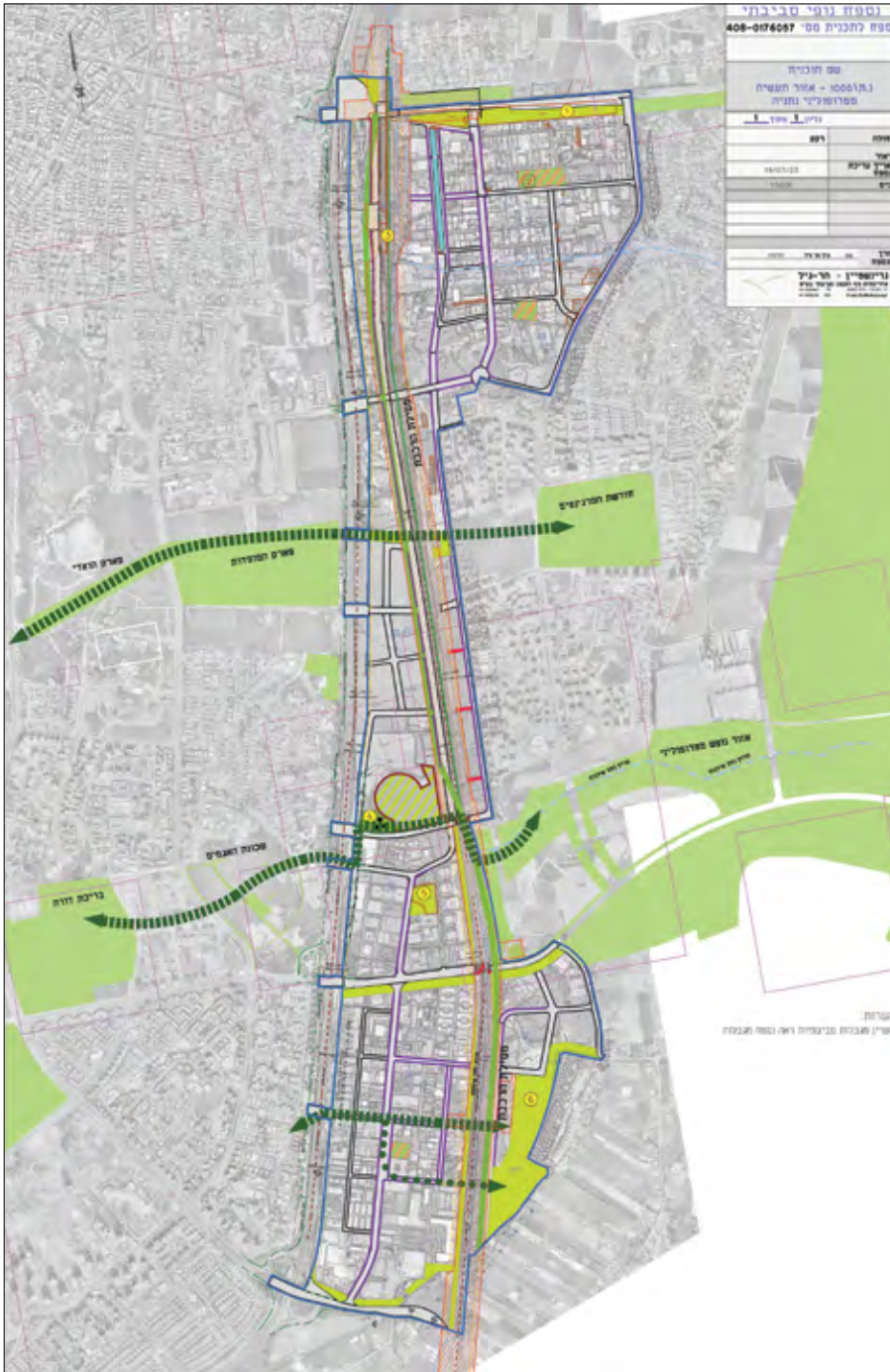
ופארק פרס למדע ("פארק המדע")

תוכנית מתאר כוללת נת/1000, אשר אושרה בינואר 2024, מסמנת ציון דרך משמעותי בפיתוח העיר נתניה וסביבתה (עורכי התוכנית פרחי צפריר).

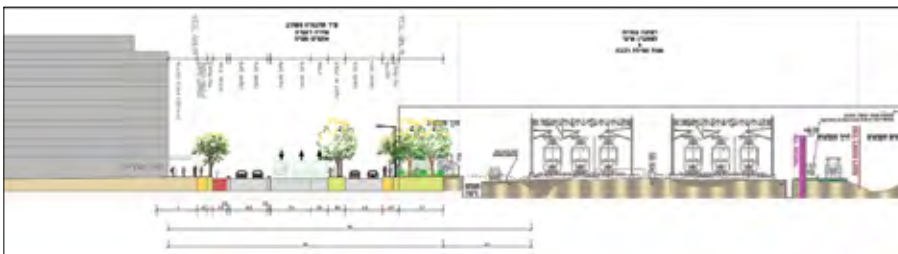
האתמ"מ, המשתרע על פני כ-5,200 דונם במזרח העיר, מהווה את אזור התעסוקה הגדול ביותר במחוז מרכז, ומשמש כמוקד כלכלי משמעותי המשרת את העיר והמרחב כולו.

▲ פארק פרס למדע - חתך ד-ד במפגש עם בניה מרקמית. קנ"מ: 1:200

▲ תכנית אזור תעסוקה מטרופולינית נתניה, תכנית מאושרת נספח הנוף

▲ חתך ציר תחבורה משולב. קנ"מ: 1:250

התוכנית מצויה בצמידות לצירי תחבורה ארציים ראשיים - כביש מס' 2, כביש מס' 4, כביש מס' 57, כביש מס' 561 וכביש מס' 553. האתמ"מ מרושת בתחבורה ציבורית, יש בו נדבך חשוב של קישוריות צפון-דרום וחלקו המערבי נחצה על ידי מסילת הרכבת הכבדה, וכולל בתחומו שלוש תחנות רכבת (קיימות ומתוכננות).

התוכנית היא תוכנית כוללת, המציעה כ-8.2 מיליון מ"ר של שטחי תעסוקה, מסחר, בילוי ופנאי, ומכאן חשיבותה לעתיד הכלכלי של העיר.

אישור התוכנית מאפשר לוועדה המקומית לקדם תוכניות בנייה באופן מהיר ויעיל יותר, תוך קיצור משמעותי של הליכי התכנון. במסגרת התוכנית המשתרעת על שטח נרחב במזרח העיר אותרו בין היתר ערכי טבע ונוף, והם שולבו במתחמי הבינוי באופן שישמרו ויקשרו ביניהם ולעיר ממערב. בנוסף, התוכנית חילקה את אזור התעסוקה לשבעה מתחמים, לכל אחד מהם הנחיות משלו. מתחם 7 באתמ"מ הוא מתחם "פארק פרס למדע", תוכנית שמקודמת כרגע כתוכנית מתאר מפורטת (אדריכלים עורכים: משרד גגור אדריכלים, אדריכלות נוף: גרינשטיין הר-גיל).

במסגרת מתחם פארק המדע עוגנו (כבר בשלב התוכנית הכוללת) חטיבת שטחי חולות ערביים שאותרו כבעלי ערכי טבע ונוף ייחודיים, שיש לגביהם הנחיות אקולוגיות ונופיות לשימור. השטח הפתוח הטבעי חולק לשלושה מרחבים - מרחב ליבה מוגן, מרחב חיץ עם הנחיות מיוחדות ומרחב פתוח לקליטת קהל. לכל מרחב יש את ההנחיות האקולוגיות והנופיות משלו. האתגר התכנוני בהיבט הנופי כולל התייחסות משמעותית לממשק בין הפתוח/המוגן לבין הבנוי/מפותח. תשומת הלב לממשקים הללו ישמרו על הערכים מחד ויהווו ערך מוסף למתחם הבנוי מאידך.

לסיכום: העיר נתניה היא כר פורה לתכנון אדריכלות נוף מגוון ומרתק. כאדריכלי הנוף של המעורבים בשלוש התוכניות הללו בעיר (ועוד) תוכניות רבות נוספות, אנו זוכים לעסוק ברובדי תכנון שונים, באתגרים תכנוניים ולהטביע חותם משמעותי משלב החזון ועד לביטוי המבוצע בשטח.

אדריכלית נוף טלי מרק - שותפה במשרד גרינשטיין הר-גיל, אדריכלות נוף ותכנון סביבתי בחיפה

נת/556, שכונת גרינטל ופארק הרכס - מזמין העבודה: חל"ת (החברה לתיירות) נתניה. אדריכלות נוף ומתכנן מוביל: גרינשטיין הר-גיל. ניהול פרויקט: אייל ניצן. נת/1000 אתמ"מ נתניה - מזמין העבודה: עיריית נתניה, שיכון ובינוי, אזורים. עורך התכנית: פרחי צפרי. אדריכלות נוף: גרינשטיין הר-גיל. ניהול פרויקט: חושן. פארק המדע - מזמין העבודה: שיכון ובינוי, אזורים. עורך התכנית: גיורא גור. אדריכלות נוף: גרינשטיין הר-גיל. ניהול פרויקט: אירית גיל.

פרויקט מתחם
האלף בראשון ציון

פרגולת
שחר

שחם אריכא

מתכנן: משרד שריג ווקסמן אדריכלי נוף בע"מ מבצע: שוהם הנדסה בע"מ צילום: בועז נובלמן

REDEFINING THE LANGUAGE OF PUBLIC SPACE

כיכר אמני ישראל במתחם פיאנו, נתניה.
העיצוב הנופי שם דגש על קווים
גיאומטריים, פריסה בהירה ומרחבים
פתוחים למגוון שימושים. הכיכר מהווה
נקודת עוגן מרכזית במתחם פיאנו
ומזמינה פעילות מגוונת לאורך כל השנה

▲ מדרחוב השוק - הדמיה

שוק נתניה: מסורת מתחדשת בלב העיר

אדריכל נוף לב וקסמן

▲ שוק נתניה - כיום

רקע

כמעט שלושה עשורים של עבודה רציפה בנתניה מאפשרים מבט רחב על התהליך שהעיר עברה לאורך תקופת כהונתה של מרים פיינברג ז"ל, ואי אפשר לכתוב על תכנון בנתניה מבלי להקדיש לה כמה מילים. היא החלה את דרכה כעובדת סוציאלית, והגישה האנושית הזו עיצבה את אופן קבלת ההחלטות ואת גישת התכנון בעיר: תכנון שמכוון לצרכים של קהילות מגוונות, לנוער ולוותיקים, למיינסטרים ולמיעוטים.

במהלך התקופה הזו נתניה עברה מהפך עמוק - מעיר שהתמודדה עם פשיעה ואתגרי הגירה לעיר משגשגת, חזקה מסחרית ונדל"נית, מובילה בהתחדשות עירונית, מצטיינת בתחומי החינוך והספורט, ומשלבת אוכלוסיות רבות תחת מרקם עירוני אחד.

במהלך השנים תכננו בעיר שורה ארוכה של פרויקטים משמעותיים, ובהם פארק שלולית החורף, מרכז הטניס, ספורטק עיר ימים, פארק איינשטיין, פארק חבצלת הקטנה, ספורטק יהלום, כיכר האקדמיה ושיקום חזית הים באזור המזבלה. בכל פרויקט, מובילי העיר היו עקביים בבחירת הכלים התכנוניים המתאימים ביותר, מהמסורתיים ועד המתקדמים, בהתאם לצרכים ולא מתוך אג'נדה קבועה.

▲ שוק נתניה - כיום

▲ דוכנים בשוק - הדמיה

את מנעד העסקים, להתחזק קולינארית, תרבותית ותיירותית. כבר עכשיו החיידק של "חצר השוק" התחיל להתפשט בין הבאסטות, לפעמים בצורת תוספת מכירת אוכל רחוב, לפעמים רק בשדרוג עיצוב החנויות. הצלחה זו מהווה בסיס להמשך חידוש השוק ובמקרה שלנו חידוש המדרחוב המרכזי שלו.

שוק נתניה מאפיינים ותכנון מחדש

שוק נתניה נשען על מסורת ארוכת-שנים של תוצרת חקלאית ומסעדות ביתיות של יוצאי לוב ותוניס. זהו שוק מסורתי ואותנטי, תחרותי במחיריו, המשתרע על פני כעשרה דונם ומחולק

מצריך התמודדות עם מטרדים טבעיים של שוק לצד יצירת רחוב מזמין, מוסדר ונעים. חידוש שוק נתניה התחיל ממקטע קטן של מעבר אחד בשוק המקורה והכנסת מתחם פנאי ובילוי בשטחים השייכים לעירייה לפני כשנתיים. המהלך נעשה על ידי מנהלת התחדשות מרכז העיר ובאמצעות יזם מנוסה בתחום של החייאת שווקים ותיקים, גיא יצחקי - מנכ"ל המיזם "חצר השוק", אשר שילב מתחמי בילוי אטרקטיביים בשווקים של כפר סבא, פרדס חנה ורעננה. הכניסה של עסקי בילוי שלא התקיימו בשוק נתניה עד כה התקבלה היטב, על אף השנים הקשות, וסיפקה אינדיקציה לפוטנציאל השוק להתפתח, להעשיר

התחדשות מרכז העיר

במסגרת חידוש מרכז העיר אנחנו מובילים את תכנון מדרחוב שוק נתניה. שווקים היו במשך דורות ליבת החיים העירוניים ומוקד טבעי למסחר, מפגש ותרבות. במהלך המאה העשרים מרכזי הערים נדדו, ושווקים רבים התרוקנו מהמשמעות החברתית והתרבותית שלהם. בעידן שלנו מתרחשת תופעת רנסנס של השווקים כמרחבים תוססים בעלי משמעות עירונית.

ההחלטה להשאיר את השוק בלב מרכז העיר היא מהלך מורכב ואמין. נדרש איזון בין אינטרסים עירוניים, יזמיים ועסקיים, ובחינה מדוקדקת של השפעת השוק על הסביבה העירונית המתחדשת. שילוב שוק פעיל במרקם מגורים ומסחר איכותי

דווקא הסוחרים הצעירים הם אלו המובילים שינוי, הם נוטים לקחת סיכונים, לחפש כיוונים חדשים וליהנות מההשקעה הציבורית המתרחשת סביבם. תכנון השוק מחדש מעניק להם תשתית שתומכת בהמשך ההתפתחות. שוק נתניה התפתח בסביבה אדריכלית בסיסית ופונקציונלית: מבנים עם קירות טיח פשוטים ללא

השוק מאכלס כ-200 בתי עסק, רבים מהם ותיקים, לעיתים בני שני דורות המתקרבים לגיל פרישה. הדור הצעיר לא תמיד מעוניין להמשיך את העסק המשפחתי במתכונתו המקורית. הכנסת רובד של בילוי ותיירות פותחת אפשרות אמיתית לדור הממשיך: לפתח, לגוון או להתאים מחדש את העסק הקיים.

למספר אזורים בעלי אופי שונה, כולל שוק פשפשים קטן. עמוד השדרה שלו הוא מדרחוב המשתרע לאורך כ-250 מטר ומשני צידיו כ-60 חזיתות מסחר וכ-15 דוכנים. למרות מספרם המצומצם, הדוכנים מהווים מרכיב מרכזי בחוויית הביקור בזכות הצבעוניות של הפירות והירקות והנוכחות הדינמית של המוכרים.

▼ שדרת דוכנים - הדמיה

▼ מרחב ציבורי - הדמיה

▲ סצינת הלילה - הדמיה

▲ סצינת הלילה - הדמיה

התחדשות שוק נתניה מהווה נדבך מרכזי בחידוש לב העיר, ומדגימה כיצד שימור האופי המקומי לצד שדרוג תשתיות ומרחב ציבורי יכולים לחזק את מקומו של השוק כמוקד עירוני פעיל לשנים הבאות. הפרויקט מבוצע על ידי העירייה באמצעות החברה העירונית לפיתוח ולתיירות (חל"ת) בשיתוף משרד התיירות ובהובלת מנהלת מרכז העיר.

שדרוג המדרחוב כולל מערכת הצללה רציפה שתעניק צל וקרירות, דוכנים אחידים, שילוט מסודר ושדרוג מערכות התאורה, החשמל, התקשורת והניקוז. המרחב יכלול מבואות ורחבות ישיבה, ויאפשר אירועי רחוב, ירידים ונגני רחוב. יותקנו פתרונות לפינוי ואצירת אשפה ויוסדרו היבטי בטיחות תנועתית.

קישוטיות, קירויים המבוססים על אגדי מתכת וגבות משופעים.

האסתיקה של השוק נולדה מהתפעול היומיומי ולא מתוך כוונה עיצובית, ובעיקר מהנוכחות של ארגוני הסחורה: ארגונים שבהם מגיעה הסחורה, ארגונים שבהם היא מאוחסנת, ארגונים שמהם נבנים דוכנים וארגונים המסמנים את גבולות הפעילות המסחרית.

זהו די־אן־איי חזותי מובהק, שמהווה חלק מהותי מהחוויה בשוק.

בבחירת השפה העיצובית לפרויקט הוחלט שלא להלביש על השוק אסתיקה זרה, אלא להתכתב עם הנוכחות החזותית המובחנת שלו. לכן התכנון נשען על מבני אגדים, שימוש בעץ ומתכת, משחקי אור וקופסאות - אלמנטים שמרגישים טבעיים וחלק מהמקום. הבחירה התכנונית לבסס את עיצוב הפרויקט החדש על האסתיקה הקיימת מטיבה עם ראיית השוק כמכלול, מאפשרת חיבור בין אזורים העוברים שדרוג לבין חלקים שנותרים במראם הוותיק ולתהליכי שינוי עתידיים במרכז העיר להשתלב בצורה טבעית.

צוות התכנון בחן עשרות שווקים בארץ ובעולם כדי ליישם מודלים מאווררים, גמישים ונגישים. אחת המטרות המרכזיות הייתה לאפשר לשוק גמישות עתידית - יכולת להתעדכן, להתרחב ולהישאר רלוונטי גם בשנים הבאות.

המזמין: ח.ל.ת. נתניה, עיריית נתניה, מנהלת מרכז העיר | ניהול: עיפה ניהול פרויקטים

צוות התכנון:

מתכנן ראשי: שריג-וקסמן אדריכלות נוף בע"מ, דניאל בר אור, לב וקסמן, עדן מהון, איליה יהודובסקי
שיתוף ציבור: מנהלת מרכז העיר | מתכנן תנועה: PGL | מתכנן חשמל: דוד ברהום הנדסת חשמל | תיאום מערכות: י. לבל מהנדסים
תכנון מים: רן ברזיק | קונסטרוקטור: ברוך ירמולינסקי | יועץ נגישות: איל בן צבי

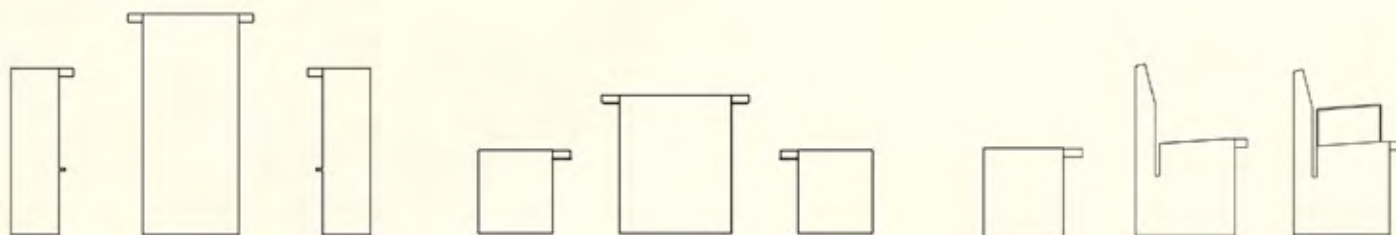

ספסל מודו

מק"ט: 1069-1

משכחת מודו המורחבת

ALL AROUND YOU

SEGEV

מהנוף הירוק הנוכח אל הנוף העירוני הצומח

אדריכלית נוף אירה ניקולאיבסקי

בנוסף לגינות הציבוריות ולשצ"פים הצמודים לכל מתחם מגורים, הושם דגש על קישוריות הליכה בשכונה, בין אם במעברים ציבוריים, זיקות הנאה, או מדרכות מוצלות לאורך כבישים. בכבישים הראשיים של השכונה תוכננו מדרכות רחבות, אשר מאפשרות פינות ישיבה, גינון ופיתוח נופי עשיר לאורך החזיתות המסחריות. המיקום המרכזי של השכונה בעיר מקבל חיזוק נוסף באמצעות פארק הוואדי, העובר בלב השכונה ומהווה חלק בלתי נפרד מהרצף הפתוח הירוק שחוצה את העיר ממזרח למערב.

פארק הוואדי

היותו של הפארק חוליה חשובה בשרשרת הירוקה, המחברת את מזרח העיר למערב ולים, מקנה לו חשיבות רבה ומחייבת פיתוח אינטנסיבי ומגוון. השטחים הירוקים הנוספים שעל הציר אינם מספקים מוקדי פעילות ו/או אטרקציות למבקרים. חלקם מיועדים למקבצי מוסדות ציבור עטופים בשטחים פתוחים וחלקם בעלי פיתוח אקסטנסיבי, המאפשרים שהייה ומנוחה בצל הטבע העירוני.

מיקומו של הפארק במרכז העיר אמנם מחייב פרוגרמה עשירה של מוקדי פעילות, אך כריאה ירוקה בלב שכונה צפופה, נכון יהיה אם יכלול גם שטחים אקסטנסיביים ורגועים.

בנוסף לטיילת, ניתן להבחין בתצלום האוויר ברצף שטחים פתוחים לא מפותחים ממזרח למערב, אשר תחילתו בחורשת הסרג'נטים וסופו בטיילת שעל הים. ציר זה חוצה את מסילת הרכבת, את כביש החוף ועוד מספר צירי תנועה ראשיים בעיר. לכן, למרות המשכיות השטחים הפתוחים על אותו ציר, הרצף אינו שלם, היות ובשלב זה, בהיעדר פתרונות חציה מותאמים, אינו מאפשר תנועה רגלית או רכיבה על אופניים לכל אורכו. יחד עם זאת, רצף ירוק ופתוח זה מהווה ריאה ירוקה ומכניס אוויר למרקם הבנוי הצפוף של העיר.

שכונת "אופק הים"

לקוח: עיריית נתניה באמצעות חל"ת
ניהול פרויקט: פרו-שיא - הנדסה, בניה ותשתיות בע"מ

שכונת "אופק הים" מתוכננת לקום בין שדרות בן-צבי לשדרות בן-גוריון, שני צירי תנועה ראשיים בלב העיר. ייעודי הקרקע בשכונה מעורבים ומגוונים, כאשר כ-8,000 יח"ד למגורים תוקמנה לצד משרדי תעסוקה, חזיתות מסחריות ומבני ציבור.

תוכנית הבינוי של השכונה מאפשרת ריבוי שצ"פים בגדלים שונים ובפיזור אחיד על-פני כל השכונה. מטרתם לאפשר פעילויות פנאי באוויר הפתוח בסמוך לבתי המגורים.

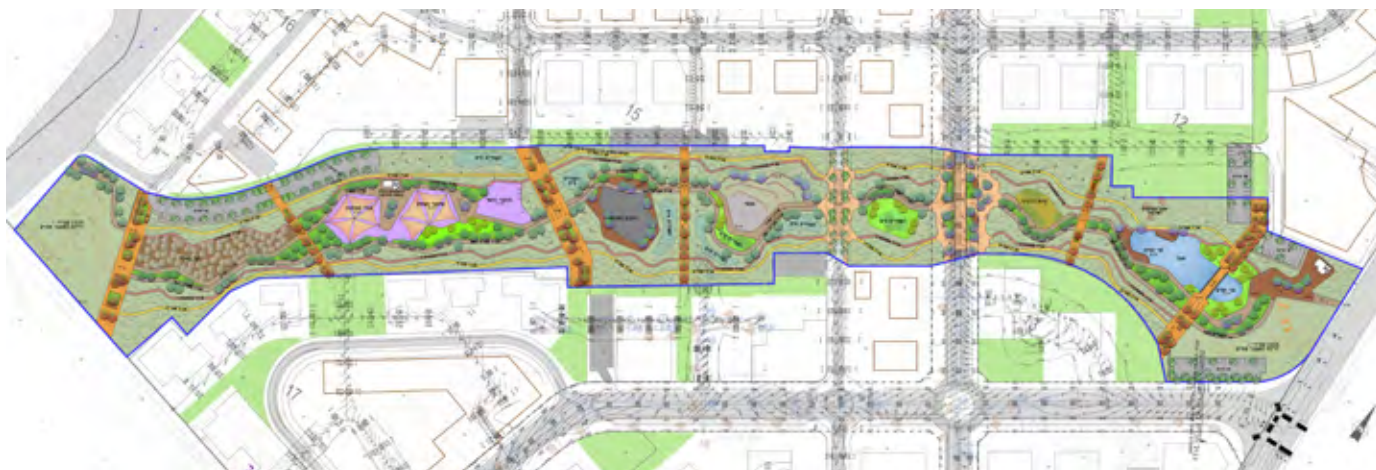
אחת הבחירות המשמעותיות ביותר בחיי האדם היא מקום מגוריו. שיקולים רבים, כגון מרחבים פתוחים וקרבה לטבע, הנוחות שבעיר הגדולה, קרבה למשפחה - כל אלה ועוד משפיעים על הבחירה ומקשים עליה. אך בכל בחירה, בין אם נבחר בעיר הגדולה או ביישוב קטן בפריפריה, הצורך לצאת אל האוויר הפתוח, לראות את הרוח מלטפת את צמרות העצים, להתחמם בשמש, או לקפוץ בשלוליות עם הילדים, הוא אנושי ביותר. תושבי הפריפריה נהנים ממרחבים פתוחים גדולים אשר עוטפים את יישוביהם, בעוד שתושבי הערים הגדולות זקוקים לפיתוח עירוני של פארקים, טיילות וגינות ציבוריות כדי שיתאפשר בילוי באוויר הפתוח.

מבט חטוף על תצלום אוויר של נתניה מגלה מחסור בשטחים פתוחים באזור הצפוני של העיר שבו בעיקר שכונות ותיקות, בעוד שבתחומי השכונות החדשות יותר, שרובן בחלקה הדרומי של העיר, נראה יותר שטחים פתוחים וירוקים. ריבוי גינות ציבוריות שכונתיות הינו מבורך וללא ספק משפר את איכות החיים של תושבי השכונה. אולם יש ערך מוסף ביצירת רצף המשכי של שטחים פתוחים, אשר מאפשר הליכה ארוכה, רכיבה על אפניים או ריצה, לצד ביקור במוקדי פעילות באוויר הפתוח.

רצף כזה מתאפשר בנתניה לאורך הטיילת, אשר מלווה את העיר מצפון ועד דרום לאורך חוף הים.

▼ רצף ירוק פתוח ממזרח ועד לים

▲ תכנית פארק תזיחני

▲ פארק תזיחני - אזור מזרחי

עקרונות תכנון:

1. יצירת ציר תנועה ראשי להולכי רגל המחבר בין שתי הכניסות הראשיות לפארק ועובר בין המוקדים השונים בפארק.
2. קישוריות - יצירת צירי רוחב שיחצו את הפארק ויחברו את מתחמי המגורים הגובלים לציר ההליכה הראשי בפארק. בנוסף, יעודדו צירים אלה תנועה רגלית בשכונה דרך הפארק, גם לאלה שהפארק אינו יעד.
3. יצירת מגוון רחב של מוקדי פעילות אינטנסיביים בלב הפארק על ציר התנועה הרגלי הראשי, כגון: מתקני משחק לילדים, סקיט-פארק אתגרי, קיר טיפוס, מתחם נינג'ה, רחבת ג'טים, אמפיתיאטרון וכדומה.

4. מעטפת אקסטנסיבית לפארק, אשר תחצוץ בין מוקדי הפעילות למתחמי המגורים. מעטפת זו תפותח כשטחי גינון אקסטנסיביים, ריבוי עצים ושבילי טיול.
5. פיתוח שביל ריצה מעגלי ושביל אופניים בתחומי הפיתוח האקסטנסיבי, המדמה ריצה ביער או רכיבת שטח.

שכונת "הצמרות"

לקוח: עיריית נתניה באמצעות חל"ת
ניהול פרויקט: א. אולניק - חברה להנדסה בע"מ

בחלקה המזרחי של נתניה, ממש בסמוך לגבול שטח השיפוט של העיר, קורמת בימים אלה עור

וגידים שכונה חדשה נוספת - שכונת "הצמרות". מיקום השכונה אינו מרכזי כמו שכונת "אופק הים", אך דווקא סמיכותה לקצה המזרחי של העיר ובכך למרחבים הפתוחים של השדות החקלאיים שממזרח, מקנה לה איכויות אחרות, אשר קשה למצוא במרכז העיר. ואכן, תוכנית הבינוי שמה דגש על שצ"פים שחוצים את השכונה מזרחה ומאפשרים מבטים לנוף הפתוח ומעברים רגליים אל הקצה המזרחי של העיר.

השכונה נתחמת ממזרח על ידי כביש עוקף מזרחי של העיר. לאחר בחינת חלופות לחתך הכביש, נבחר חתך א-סימטרי, אשר משאיר מדרכה עם רצועת גינון המשיכת בצד המערבי הצמוד למגורים, בעוד שבצד המזרחי מתוכננת טיילת

ציר רוחב בפארק הוואדי

הקרובות וניתן להניח כי יתאים את עצמו עוד לא פעם למציאות המשתנה בשטח ובמוסדות התכנון. אך התהליך מרתק ומוליך את צוות המתכננים במשעוליה המסועפים של עבודת התכנון המגוונת, תוך חשיפה לסוגיות מורכבות ואתגרים בלתי צפויים. אלה מעוררים בנו חשיבה יצירתית, המובילה, בסופו של דבר, למרקם עירוני נעים ואנושי.

לאחר בחינת חלופות הוחלט לייצר חתך שונה באזור העץ, אשר יפצל את חתך הכביש לטובת שימור רצועה טבעית ברוחב של כ-15 מ' בין המיסעה לשביל אופניים והמדרכה.

לסיכום

עוד ארוכה הדרך להשלמת העבודה על שני הפרויקטים. תהליך התכנון יתפרש על-פני השנים

רחבה, לצד שביל אופניים ורצועות גינון המשכיות. המלוות בנטיעות עצים רבים לכל אורך הכביש. הצמדת הטיילת למרחבים החקלאיים ולנוף הפתוח, מכניסה מעט מהאווירה הכפרית אל העיר הסואנת ובכך משדרגת באופן ניכר את חוויית הולכי הרגל, הרצים והרוכבים.

אלון התבור העתיק

כאדריכלי נוף, אנו נחשפים תכופות ללחצים הופעלים מצד ימים ואנשי תכנון לעקירת עצים, אשר "מפריעים" לתכנון ההנדסי האופטימלי. תקציבי פרויקט ושיקולי ההנדסה גוברים לא פעם על השאיפה לשימור עצים בוגרים, אשר תורמים כה רבות לסביבה ולחוויה של כולנו במרחבים הציבוריים הפתוחים. אולם לעתים, לרוב באופן לא צפוי, אנו מוצאים את עצמנו מול עצים מיוחדים באמת, כאלה שמרשימים את כל צוות התכנון. עצים אלה יודעים לשכנע ללא מלים את גורמי התכנון השונים להשאירם במקומם ולשמרם, גם אם הדבר מחייב חשיבה מחודשת על התוויית הפרויקט. עץ כזה התגלה במרכז רצועת הדרך של הכביש המתוכנן לתחום את נתניה ממזרח. מדובר באלון תבור עתיק יומין, שקוטר צמרתו 22 מ' וקוטר גוש השורשים, שהוגדר על ידי האגרונום כשטח 'אל-געת', הוא 11 מ'. היה ברור כי העתקתו תהיה מורכבת ביותר, עד כדי בלתי אפשרית, ועקירתו לא באה בחשבון.

עץ אלון התבור

אדריכלית נוף אירה ניקולאיבסקי, משרד "ארט - אדריכלות נוף ועיצוב עירוני בע"מ"

ציפוי כורכרי

כשטכנולוגיה וטבע נפגשים

ציפוי כורכרי ליציקות, רצפות ושבילים

ציפוי כורכרי לקירות בגוון טבעי

ציפוי כורכרי בהתזה

ציפוי כורכרי לקירות בגוונים

החומר מסופק
מוכן לשימוש

קל ונוח
ליישום

מחליף את מערכת הטיח
/ ריצוף באלמנט

חסכון ניכר בעלויות
בהשוואה לחיפויים
קשיחים אחרים

המוצר עומד בדרישות תו תקן ישראלי (ת"י) 1920, חלק 1

התקן הישראלי ת"י 1920 חלק 1

למידע נוסף ולהזמנות חייגו: *6167
לצפייה ולהורדת קטלוג ממוחשב: www.readymix.co.il

גן המלך

אדריכלית נוף כרופ' טל אלון מוזס

איור 1. תוכנית הולידיי לנתניה, אתר העירייה

איור 2. פרגולה המשקיפה אל הים, גלוייה, חוה מחבר, תצלומים - גן המלך בנתניה 10 מתוך 11, 11-23/1952-11-22/1952, סימול PORWe-002-002-013 ארכיון שלמה אורן (וינברג), ארכיון שלמה אורן (וינברג); Oren Weinberg Archive

איור 3. תוכנית גן המלך אורן (וינברג), שלמה, 1889-1955 אדריכל נוף, תוכנית נוף - פרויקטים בנתניה 2 מתוך 2, 15/1947-02-1945, סימול PORWe-001-001-002 ארכיון שלמה אורן (וינברג), ארכיון שלמה אורן (וינברג); Oren Weinberg Archive

גן המלך (ג'ורג') היה אחד מהגנים הגדולים שתכנן שלמה וינברג-אורן במהלך שנות הארבעים. הגן הממוקם על גבי מצוק הכורכר המשקיף אל ימה של נתניה, משתרע על פני כ-15 דונם והינו חוליה מרכזית בציר הטיילת התוחם את העיר ממערב. הגן הינו פרי תפיסת התכנון של עיריית נתניה ושל המתכנן קליפורד הולידיי שב-1933 הקצה רצועה רחבה לפעילות נופש ותיירות לאורך שפת הים ובה שימושי קרקע מסחריים למלונות ולמסחר לאורך טיילת על גבי מצוק הכורכר (איור 1). טיילת החוף והגן בתכנון וינברג-אורן כללו אמפיטאטרון, מגרשי משחק לילדים, בריכות דגים, מדשאות, סוכות צל, מגרש לכדורסל, חורשות, תצפית לעבר הים וטיילת רחבת ידיים שגובלים בה ערוגות ורדים ושיחים פורחים אחרים¹. תכנון הגן התחשב בטופוגרפיה התלולה, בצמחיית החוף וברסס הגלים. צילומי הגן כמו גם תוכניותיו שנשמרו בארכיון יגור מאפשרים ללמוד על מחשבת תכנון של וינברג-אורן שהיום לא נותר ממנה כמעט דבר.

כבר בסוף שנות השלושים החלה עיריית נתניה בפיתוח של טיילת לאורך מצוק הכורכר והתקנת גרמי מדרגות אל הים. בין המתכננים היה אדריכל הגנים יעקב ניצן ששימש באותה העת כגנן העירייה. בראשית שנות הארבעים הוזמנה העירייה את וינברג-אורן לתכנן פרויקטים שונים בעיר וביניהם גן סביב בית כנסת, גן זיכרון, מלון, בית ספר ועוד. בשנת 1944 זכה וינברג-אורן בתחרות שערכה העירייה לתכנון גן המלך (ג'ורג'). בהודעה מטעם העירייה נכתב כי וינברג-אורן זכה בתחרות בזכות הרעיונות המרובים שבתוכנית והתייחסותה לנתונים הטבעיים של השטח².

גן המלך מוקם על רכס הכורכר המערבי הצופה אל הים. בתוכנית המקורית הגן הופרד מהרחוב הראשי בקיר אבן ומספר מדרגות צרות שהובילו לרחבת הכניסה המרוצפת אבן. גרם מדרגות נוסף הוביל לגינת ורדים רחבת ידיים, וממנה ציר פורמלי חצה את הגן והוביל את המבקרים לרחבת תצפית ולפרגולה המשקיפות אל עבר הים (איור 2). משני צידי הציר מוקמו אזורי ספורט ומשחק ומדשאה גדולה (איור 3). מדרום למדשאה מוקמה הטיילת המרכזית שבשוליה אמפיטאטרון בנוי אבן המשקיף לים ומבנה תצפית עגול (איור 4). הגן היה מואר, מרובה בספסלים ובמרחביו פוזרו שוקת לשתייה ושעון שמש.

¹ נטיעות ועבודות שיפור בנתניה, עמוד 2, הארץ, 14 מאי 1945 עמ' 2, מתוך אתר עיתונות יהודית היסטורית, הספרייה הלאומית ואוניברסיטת ת"א.

² עלון יגור, לפיד, ארנון מחבר, פרסומים - אודות שלמה אורן ווינברג, 12-24/2010-11-17/1944, סימול PORWe-003-002 ארכיון שלמה אורן (וינברג), ארכיון שלמה אורן (וינברג); Oren Weinberg Archive.

את עקרונות הגן האירופאי. את תפיסת הגן כאומנות המצייתת לחוקים קבועים ביטא בערוגות הסימטריות של גן הוורדים, בהדסים הגזומים ככדורים ובצירים של הגן. לצד זאת היה וינברג-אורן ער לתנאים הייחודיים בנתניה: הרבה להשתמש בצמחיה העמידה לרסס הים כמו האשל ומינים מקומיים נוספים ובמקביל גם היה ער לקהל המבקרים בגן שהיה מעוניין בפעילות נופש ומשחק ולא רק בטויל כפי המקובל באירופה.

▲ איור 4. אמפיאטרון ונקודת תצפית, אורן (וינברג), שלמה, 1889-1955 צלם, תצלומים - גן המלך בנתניה 4 מתוך 11, סימול PORe-002-002-007 ארכיון שלמה-אורן (וינברג), ארכיון שלמה אורן (וינברג) Oren: Weinberg Archive

▲ איור 5. הציר המרכזי בגן בתכנון אדריכל נתנאל בן יצחק, שנות התשעים, באדיבות משרד בן יצחק אדריכלים

מקומיים.⁶ ככלל, שיקף הוויכוח את המתח בין עמדת הדור הוותיק של אדריכלים גננים שהגיע מאירופה והיה בעל השכלה יחסית נרחבת (וינברג) לעומת הדור הצעיר שאליבא וינברג-אורן התבסס על נסיונו בלבד ו"גישושים אמפיריים" (יהלום).

במשך השנים נתניה ירדה מגדולתה כעיר קייט, הטיילת הוזנחה, הצמחיה גדלה פרא וחלקו של האמפיאטרון קרס בסערות החורף. בסוף שנות השמונים הוזמן האדריכל נתנאל בן יצחק להכין תוכנית אב לחוף של נתניה ממנה נגזרו ובוצעו לאורך השנים פרויקטים רבים. בתכנון החדש, גן המלך נפתח לרחוב ולכיכר העצמאות, במרחביו נבנו שתי מסעדות גדולות ואמפיאטרון חדש (תמונה 5). מתוכניתו של וינברג-אורן נשמר ציר הכניסה, רחבת התצפית, הדשא הגדול והחורשה ופינות המבקשות לשמור את הרומנטיקה של הגן הוותיק. לדבריו, ניסה בן יצחק לשמור על הערכים של וינברג-אורן בתכנון הגן יחד עם התאמתו לצרכים ולתקנים החדשים.

ככלל, גן המלך בנתניה משקף את חיפושי הדרך של אדריכלות הנוף בישראל אחר סגנון המותאם לתנאים המקומיים ולחברה המתהווה. וינברג-אורן, כבוגר של בית הספר לגננות באהלם ושל בית הספר הגבוה לגננות בדרזדן, הביא לעבודתו

הגן הווה ביטוי למחשבת התכנון של וינברג-אורן אותה קידם במאמריו, בהרצאות ובתכנון בפועל. שני נושאים מרכזיים הבאים לידי ביטוי בגן המלך הם עקרון רושם המרחב והסגנון הפורמלי בתכנון גנים. את עקרון רושם המרחב הגדיר וינברג-אורן במאמר בעלון לגנן משנת 1944. לדבריו:

"אחד ה"סודות" המונחים ביסוד תכנון הגן הוא: כיצד לנצל את שטחו כך שיעשה על המסתכל את הרושם שהוא גדול הרבה מאשר במציאות. בין יתר האמצעים המשמשים למטרה זו נזכיר את הכללת הנוף הדומם והחי של הסביבה על ידי פרצות מסוימות מתוך גוף הגן כלי חץ.³

הסתרת הגבול, חלוקת הגן לחללים בעלי גדלים שונים ובעלי איפיון שונה אבל קשורים קשר אמיץ עם כלל השטח, ויצירת ציר שאינו סמטרי הם האמצעים להגדלת רושם המרחב שוינברג-אורן עשה בהם שימוש בגן המלך. המדשאה רחבת הידיים, מראה הים הניבט מבין העצים, ומניעת גודש של מרכיבים, תרמו לתחושה זו. על ההיבט הנוסף, הפורמליות, כתב וינברג-אורן:

"...מי שעקב, להלכה ולמעשה, אחרי התפתחות הבנייה בעולם במשך עשרות השנים האחרונות (וכדאי מאוד כל גנן יתעניין במקצת בעקרונות המגמתים של המקצוע הזה), היה מרגיש במגמה הרצינית לסור מדרך הבנייה על יסודות סימטריים שהיו מקובלים כתמצית האסטטיקה.⁴

בפועל, בגן המלך יצר וינברג-אורן שווי משקל בין מרכיבים פורמליים וא-פורמליים, טבעיים. את הגן חצה ציר מרכזי שהולך מהכניסה אל התצפית, וגם גן הוורדים היה בנוי על פי עקרונות הסימטריה (אך בניצב לציר המרכזי). יחד עם זאת משני צידי הציר המבנה היה חופשי, וכלל את רחבת הדשא הנרחבת וממול לה מגרשי משחק, ואת השביל המתעקל המוביל אל נקודת התצפית הדרומית.

גן המלך זכה להערכה רבה בעתונות התקופה, אבל גם לבקורת מצד הקהילה המקצועית. במדור "שוט בארץ" שהתפרסם בבטאון "השדה לגן ולנוף", ליפא יהלום קרא לביקורת מקצועית עצמאית של חברי האיגוד ולדיון בהיבטים האומנותיים של המקצוע.⁵ בלשונו המושחזת טען יהלום כי הגורם החיובי המשפיע ביותר בגן המלך הוא הים, ויצא נגד השימוש בחומרים הזרים לסביבת הגן כמו אבן ירושלמית וצמחים מאוקלימים. וינברג-אורן במאמר תגובה שלל את ביקורתו של יהלום, הן בפרטים והן בתפיסה האומנותית הכללית וההכרח להישען על חומרים

³ וינברג-אורן, שלמה, 1944, "רשם המרחב" עלון לגנן משנת 1944.

⁴ וינברג-אורן, שלמה, 1943, "על הפורמליזמוס בגן", עלון (3), עמ' 1-2.

⁵ יהלום, ליפא, 1947, "משוט בגנים", השדה לגן ולנוף ד (ב) עמ' 10-13.

⁶ וינברג-אורן, שלמה, 1947, השדה לגן ולנוף (ה-1) עמ' 26-27.

קרוסטר יינר חדש!

עם שינוי התנגדות אלקטרוני לשימוש חיצוני

מתקני כושר חיצוניים מסדרת "RUN"
הכירו את סדרת מכשירי הכושר החדשנית, המביאה את חווית האימון כולל מסך אינטראקטיבי 7" לשליטה מלאה ומעקב מדויק אחר הנתונים שלכם: דופק, קלוריות, מרחק, מהירות ורמת קושי. התאמנו ביעילות ובנוחות, בכל תנאי מזג אוויר.

מסך אינטראקטיבי 7"
שליטה על הנתונים כמו: דופק לב, קלוריות, מרחק ורמת קושי.

עומס אירובי וסיבולת
מפתח את מערכת הלב וכלי הדם, משפר את הרווחה הכללית.

מרחק
מדידת המרחק המצטבר שנסעת נותן תחושת הישג ומעקב אחר התקדמות.

רמת קושי
שליטה בעוצמת ההתנגדות של הדיווש מאפשרת התאמה אישית לפי רמת הכושר.

קלוריות
הערכת כמות הקלוריות שנשרפו באימון מעודד שמירה על אורח חיים בריא.

מהירות
מאפשרת בקרה על עצימות האימון, מגבירה את המוטיבציה לשפר ביצועים.

כמה זמן?
מדידה מדויקת של זמן האימון מתחילתו ועד סופו.

מותאם לתנאי חוץ
הגוף עמיד בפני קרינת UV, לחות ושינויי טמפרטורה.

דופק לב
מעקב אחר קצב פעימות הלב בזמן אמת שומר על אימון בטווח הבטוח והיעיל.

אופני שכיבה

עם שינוי התנגדות אלקטרוני

אופני ספינינג

עם שינוי התנגדות אלקטרוני

אופני ידיים

עם שינוי התנגדות אלקטרוני

מתקני הכושר המדויקים והמקצועיים בעולם!

info.urbanix.co

www.urbanix.co

טל. 09-7404338

אורבניקס עושים את זה שוב!

PilateX³

פילאטיס מכשירים

עיצוב מודרני, אימון מדויק וחוויה של כריאות
עכשיו בהתקנה חיצונית בלב הפארקים

מתקני הכושר המדויקים והמקצועיים בעולם!

info.urbanix.co

www.urbanix.co

טל. 09-7404338

פארק נאות שקד

מחולל התחדשות נופי-חברתי

אדריכל נוף דודו אילת (טוויטו)

לאחר סדרת מפגשים עם תושבי השכונה, פעילים חברתיים וקבוצות גיל שונות, גובשה פרוגרמה תפקודית לפארק אשר יושמה בתכנון המפורט: **פעילות לכל הגילאים** - אזורי פעילות לילדים, אזורי שהייה והתכנסות לנוער, ואזור התכנסות ושהייה לאוכלוסייה הבוגרת. **מרחבים קהילתיים** - תכנון גינה קהילתית שתקדם שיתוף וקשר בין-דורי. **אינטגרציה סביבתית** - שילוב ושיקום של אלמנטים טבעיים, יצירת ציר קישור לפארק השלולית ושימוש בצמחיה מושכת פרפרים להעשרת המגוון הביולוגי.

קהילה ועיר

הקשר בין העיר לבין האנשים המרכיבים אותה אינו בר ניתוק, ויחסי הגומלין בין מרכיבים אלו הם התמצית אשר מהווה את הבסיס לקיומו של המרחב הציבורי.

אנשים אינם ישות הומוגנית ואינם יכולים להיות מוגדרים כקהילה אחת גדולה. אנשים הם מארג

הקמת פארק שכונתי חדש בקצה הדרום-מערבי. הפארק תוכנן לשמש עוגן פיתוח חיוני, לשפר את איכות החיים, ובעיקר, לשנות את הדימוי החיצוני והפנימי של שכונת נאות שקד.

עיריית נתניה בשיתוף משרד הבינוי והשיכון, יזמו קידום תכנון של פארק שכונתי שימוקם בגבולה הדרומי של שכונת נאות שקד, המוקף במוסדות ציבור כמו אשכול גנים, בית כנסת, מועדוני נוער ובי"ס אמית רמב"ם.

כדי להבטיח את מימוש החזון, במהלך המחצית הראשונה של שנת 2018 גובשה תוכנית ראשונית, עקרונית לפארק, כבסיס לגיוס תקציבים להקמה. משרד הבינוי והשיכון באמצעות שיקום שכונות ביחד עם הרשות הממשלתית להתחדשות עירונית הקצו תקציב לתכנון ופיתוח פארק. בשיתוף עיריית נתניה התקבלה החלטה כי תכנון הפארק יעשה בשילוב תהליך שיתוף ציבור עם תושבי השכונה¹. זאת כדי להבטיח שהפארק יתאים להעדפות ולצרכים של התושבים, וימשוך ביקורים, שהייה ופעילות של קבוצות תושבים מגוונות.

שכונת נאות שקד ממוקמת בחלקה הדרום-מערבי של העיר נתניה, כ-1.2 ק"מ בלבד מקו החוף ובסמיכות גיאוגרפית לפארק השלולית (אגם החורף). השכונה אשר הוקמה בסוף שנות השישים, היוותה לאורך השנים כור היתוך, כשאוכלסה בראשיתה על ידי גלי עלייה ממדינות צפון אפריקה ומברית המועצות לשעבר. כיום השכונה מאופיינת באוכלוסייה מגוונת - הכוללת יוצאי אתיופיה, יוצאי בריה"מ לשעבר ותושבים ותיקים.

מרקם אוכלוסייה מגוון זה, על צרכיו ודפוסי השימוש המרחביים השונים, הוא שהוביל להכרה כי תהליך ההתחדשות העירונית בשכונה חייב לכלול שדרוג משמעותי של המרחב הציבורי הפתוח.

הכרה זו מצאה ביטוי בתוכנית המתאר להתחדשות עירונית בשכונות רמת ידין ונאות שקד², אשר הגדירה את הצורך בחיבור פיזי וחברתי בין נאות שקד, שכונת גלי ים המערבית והשטח הטבעי של פארק השלולית בדרום. המלצת התוכנית היתה

¹ תוכנית מתאר לשכונות רמת ידין ונאות שקד - אדריכלות מיזליץ כסיף, אדריכלות נוף ברקן אלחייני.

² תהליך שיתוף הציבור נוהל על ידי ד"ר עמליה רימלט - תכנון חברתי.

▲ תכנית פארק נאות שקד

בדופן הצפונית על רחוב גרינבוים תוכננה כיכר השמשיות. נכבדי וזקני קהילת יוצאי אתיופיה נוהגים להתהלך עם שמשיות צבעוניות שהן סמל למעמד ולכבוד בקהילה. לקחנו את המוטיב של השמשיה ותכננו מערך של פרגולות צבעוניות בצורת שמשיה אשר מוקמו ברחבת הכניסה, ובנקודות נוספות ברחבי הפארק.

עבור בני הנוער תוכנן אזור התכנסות ופעילות בצידו המזרחי של האזור המרכזי של הפארק. ממזרח לפארק, כחלק ממרחב מבני הציבור, קיים מועדון נוער. הרעיון היה להרחיב את פעילות המועדון לתוך תחומי הפארק בכדי לייצר מגוון גדול של פעילות וכן קשר של אחריות בין בני הנוער לבין הפארק. במרחב הנוער תוכננו אזורי שהיה ומתחם כושר. בצד מערב תוכנן אזור פעילות לילדים במגוון גילאים.

שילוב כל קבוצות האוכלוסיה במרחב אחד אינטנסיבי מייצר פעילות מגוונת לאורך שעות היום ומכניס חיות למרחב הציבורי.

שביל אופניים ומערכת שבילי הפארק, מייצרים ציר מרכזי המקשר בין רחוב גרינבוים בצפון ופארק שלולית החורף בדרום. לאורך הציר המרכזי תוכננו מרכיבי הפארק השונים. בצפון אזורי הפעילות האינטנסיביים ובריידה דרומה תוכננו מדשאות, גינה קהילתית וכן אזור שהיה

ממעורבות להתחדשות

שטח הפארק כ-15 דונם. הוא תחום מצפון ברחוב גרינבוים שהוא ציר מרכזי בשכונה אשר מגיע משדרות בן צבי במערב, ציר תחבורה משמעותי בעיר. ממערב שכונת גלי ים, מדרום פארק השלולית וממזרח מקבץ של מבני חינוך.

במקום היה משטח עפר גדול ששימש בעיקר לחניה. במרכז השטח ממוקם מוצא ניקוז אשר מנקז את השכונה לכיוון פארק השלולית. בחורפים נוצרה בריכה בפתח העליון, אשר הציפה את האזור הדרומי של השכונה.

בכדי לעמוד ביעדי התכנון הפרויקט לווה על ידי צוות רב-תחומי, שכלל יועצי ניקוז, אקולוגית, מחלקת גנים ונוף וכן מנהלות שיקום שכונות והתחדשות עירונית ובעלי תפקידים בתחום החברה והקהילה.

תצורת המגרש לינארית צפון-דרום, כאשר משני צידי החלק הצפוני קיימים מבני מגורים. החלק הדרומי תחום במבני חינוך ובפארק השלולית. מתוך כך החלטנו למקם את החלק האינטנסיבי של הפארק בחלקו הצפוני ואת החלק האקסטנסיבי בחלקו הדרומי.

במרכז החלק הצפוני תוכנן לב הפארק - רחבת התכנסות שסביבה פזורים אזורי פעילות בעלי אופי ייחודי לקבוצות המשתמשים המגוונות.

של יחידים וקבוצות מסוגים שונים, כאשר לכל קבוצה או יחיד אינטראקציה שונה ויחסי גומלין שונים בינם לבין עצמם ובינם לבין המרחב הציבורי.

קבוצות האנשים מוגדרות כ"קהילות" אשר חיות במסגרת משותפת. המסגרת המשותפת של ה"קהילה" אינה מרחבית/גיאוגרפית, אלא מסגרת הכוללת בתוכה ערכים משותפים, יחסי חובות וזכויות פנימיים וכלפי החברה ועוד קודי התנהגות המשתנים בין הקהילות השונות. ההתפרסות המרחבית של הפרטים המרכיבים את ה"קהילה" שונה בין חברה ובהכרח אינה תחומה באזור גיאוגרפי. האינטראקציה של אנשי הקהילות השונות אחד עם השני ועם המרחב הציבורי, הכרחית בכדי לקיים יחסי גומלין אשר מפרים ומקיימים את המרכיבים השונים של העיר.

בכדי לקיים את האינטראקציה הזו יש לייצר סביבה אשר תוכל להכיל את הפעילויות השונות ובכך יתקיים מרחב ציבורי פעיל ואיכותי.

בחלל ציבורי לא מוגדר, יש צורך לייצר מרכז או מוקד אשר יתפקד כמחולל הפעילות, כדופן פנימית פעילה. בעזרת יצירה של מוקד משיכה לפעילות המרחב יתפקד גם במישורים אחרים של שהיה ומעבר כתולדה של הפעילות הקיימת במקום.

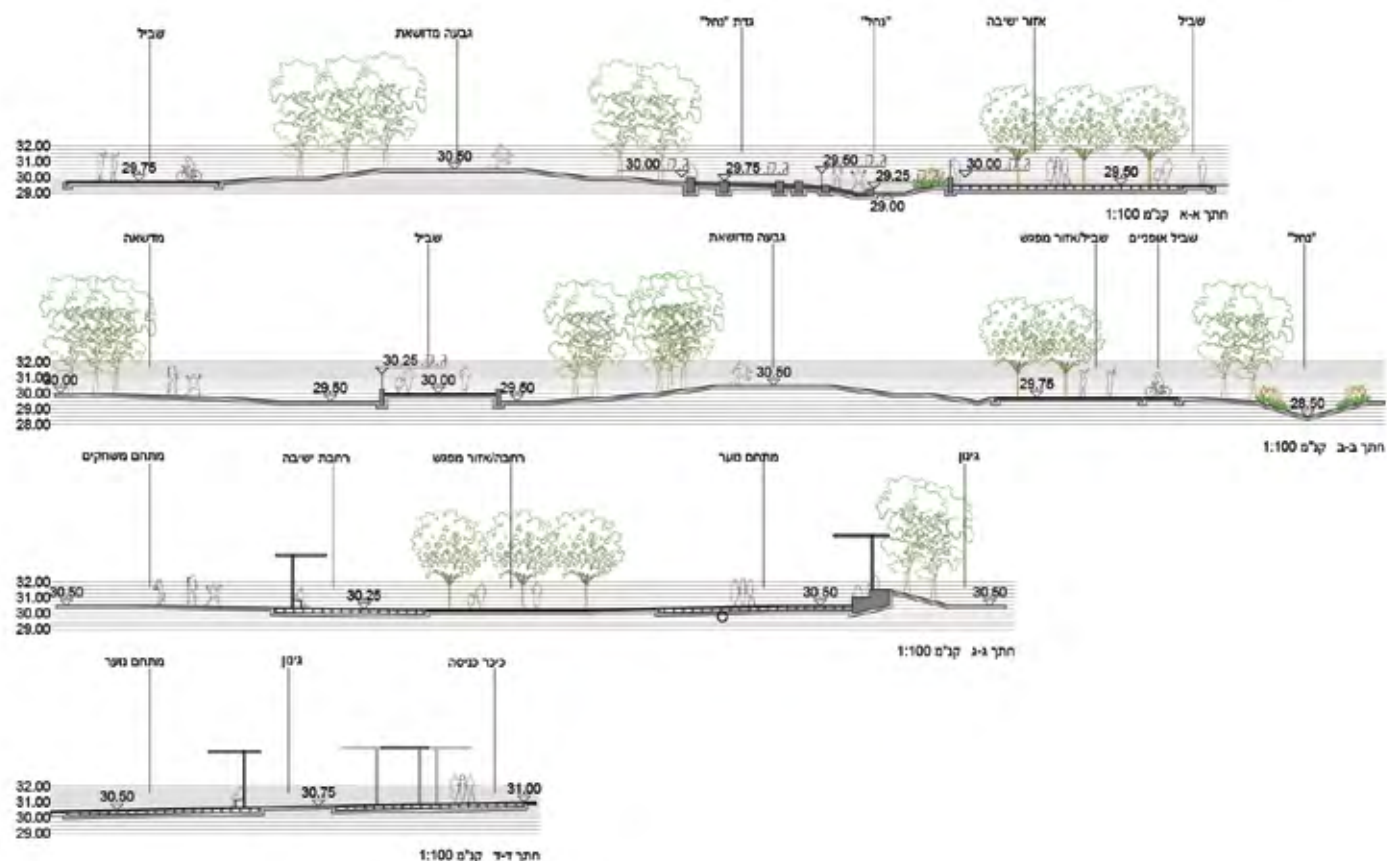
לאורך ציר הניקוז. הציר הזה שוקם ותוכנן בשיתוף אקולוגית העירייה כאפיק נחל אשר מביא ערך מוסף לפארק ביצירת מוקד אקולוגי חינוכי בקרבת בתי הספר והגנים הסמוכים מחד ופותר את בעיית הצפות החורף מאידך. שבילי ההליכה והאופניים חוצים בגשרון את אפיק הנחל ומחזקים את החיבור בין הפארק לפארק השלולית. במסגרת זאת ניתנה הדעת על שיקום בתי הגידול של מיני החי המקומיים וכן שולבה צמחייה מושכת פרפרים חלקי הפארק שולבה צמחייה מושכת פרפרים כנדבר נוסף לאופי הפארק וליחודו.

סיכום

פארק נאות שקד הוא דוגמה מובהקת לאופן שבו תכנון מרחב ציבורי משמעותי, שנעשה עם ועבור הקהילה, יכול להפוך שטח שולי למרחב מקשר ומשתף. התכנון הביא לכדי מעשה קיום של מרחב שמגדיל את ערך השכונה בעיניי הסביבה ובעיני תושבי השכונה עצמם. הקשר בין התושבים לבין המקום מאפשר גדילה והשתנות של הפארק עם השתנות השכונה והרכב תושביה.

א פארק שלולית החורף מתוך תכנית מתאר לשכונת נאות שקד. ברקן אלחייני אדריכלות נוף

ד"ר עמליה רימלט - תכנון חברתי | אביב אבישר - אקולוגית

יפעת טבג'ה - מנהלת מינהלת להתחדשות עירונית | גאולה אלבלינק וצביה בדש - מנהלות שיקום שכונות
אסף דניאל ועליזה רובין - אגף גנים ונוף עיריית נתניה | אדר' מירי יונגר ואדר' אלה פרידמן - מחלקת תכנון עיר נתניה

אדריכל נוף דודו אילת (טוויטו) - שותף מייסד במשרד קקטוס עירוני-אדריכלות נוף ועיצוב עירוני. בוגר תואר ראשון באדריכלות נוף בפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים, הטכניון חיפה. תואר שני בעיצוב אורבני בצלאל, האקדמיה לאומנות ועיצוב ירושלים.

ריג'נט
לייטिंग
תאורה

ריג'נט גאה לעבוד עם מיטב האדריכלים והמעצבים המובילים בישראל

גניצבורג 10, ראשון לציון | טלפון 03-962-2970 | www.regentlighting.co.il | www.regent.ch

חפשו אותנו ב-

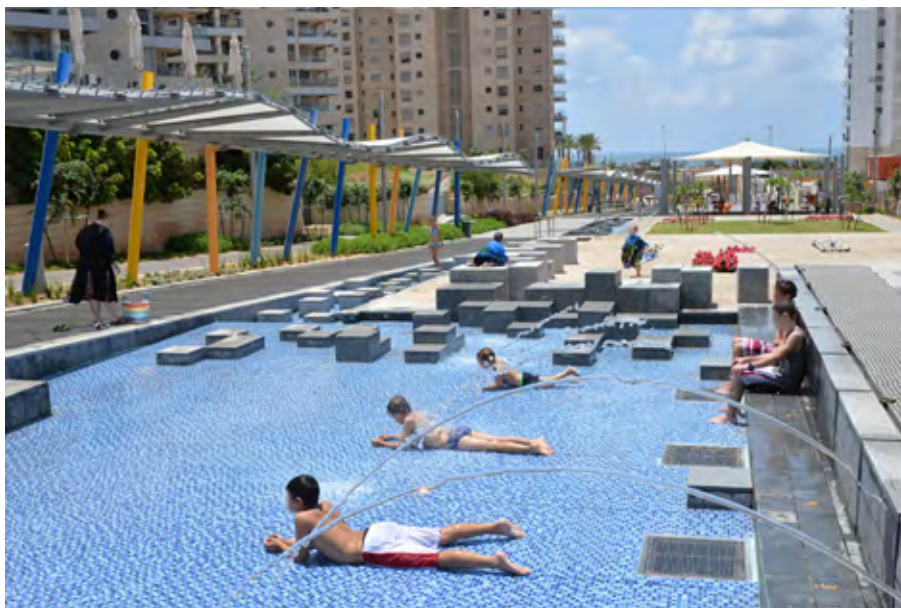

REGENT
LIGHTING

▲ טיילת המצוק, נתניה

נתניה - עיר - טבע - ים

אדריכל נוף שלומי זאבי ואדריכלית נוף אנה יוגב

▲ הציר הכחול

במשך למעלה משלושה עשורים מלווה משרד "מנעד - תכנון נוף בע"מ" את התפתחות המרחב הציבורי של נתניה, בתווך שבין העיר לים. במבט לאחור, נדמה כי הקו המחבר בין הפרויקטים השונים שתכנן המשרד לאורך השנים אינו רק קו חוף גיאוגרפי אלא גם ציר רעיוני - כזה החוקר שוב ושוב את הקשר המורכב שבין עיר, טבע וים. במובנים רבים, טיילות המצוק שתכננו מייסדי המשרד, אדריכלי הנוף אורי מילר ז"ל וצבי דקל ז"ל, מהוות את ראשיתו של אותו סיפור מתמשך. טיילות אלו, הנמתחות לאורך כ-3 ק"מ, נולדו מתוך הצורך ליצור ממשק בין העיר לבין הים - אך במרחק נגיעה בלבד. זהו מרחב המתקיים "על סיפו של הים" - רואה, מרגיש, אך אינו נוגע. הן מציעות חווית חוף אחרת: הליכה על קו הגבול שבין טבע פראי לעיר צפופה, בין מצוק המתנשא לגובה של כמעט 30 מטרים למדרכה עירונית, בין מבט אופקי אינסופי של ים לבין נוף אנכי של בניינים. הדילוג הזה, הוא תשתית רעיונית שחוזרת ומופיעה בפרויקטים המאוחרים יותר של המשרד בעיר.

אחד הפרקים המרכזיים בסיפור זה הוא תכנון המרחב הציבורי של שכונת **עיר ימים** - השכונה הדרומית של נתניה, המשתרעת בין שמורת האירוסים בצפון לשכונת פולג בדרום, ובין שדרות בן-גוריון במזרח לחוף הים במערב. התכנון של המרחב הציבורי בשכונה אשר לווה על ידי המשרד עוד מימי התב"ע, עוסק בממשק בין הבנוי לפתוח והחיבור שבין העיר לטבע. השצ"פים השכונתיים תוכננו באופן המייצר שני צירים ראשיים, ניצבים זה לזה, המחברים אותה אל מופעי הטבע הנושקים לה מצפון וממערב. **"הציר הירוק"** - מוביל אל שמורת האירוסים - פארק של מאות דונמים בקצה מצוק הכורכר המשתפל אל הים, משמר את ערכיו האקולוגיים

הצירים נבדלים זה מזה בשפה האדריכלית. **"הציר הירוק"** מתאפיין בקווים רכים, המבקשים להתייחס לאופי הטבעי של החולות והצמחיה, עם קווים מעוקלים, ריצוף וחיפוי גרנוליט, פרגולות עץ ושטחים מגוונים נרחבים. **"הציר הכחול"** לעומתו, מאורגן בקווים אורתוגונליים המחלקים את המרחב לאזורי פעילות מוגדרים, ריצופים וחיפויים של אבן גרניט, אלמנטי מים ופרגולות מתכת ויריעות בד דרוכות. בשני המקרים נעשה מאמץ לשמור על המבט הפתוח, ככל שהטופוגרפיה מאפשרת, אל מוקדי המשיכה - הים והשמורה. השצ"פים הלינאריים מצטלבים בכיכר המרכזית השכונתית שדפנותיה מרכז מסחרי פתוח

של השטח ומאפשר לתושבים חווית טבע עירוני נגישה. **"הציר הכחול"** - מושך את השכונה, ודרכה גם את החלקים המזרחיים יותר של העיר, מערבה - אל הים. שני הצירים תוכננו כך שהולכי הרגל ורוכבי האופניים אינם נדרשים לחצות כבישים, אלא עוברים דרך מעברים תת-קרקעיים רחבים ומוארים, ההופכים את הדרך אל הטבע לחלק אינטגרלי משגרת החיים היומיומית. הצירים ברוחב 30 מ' מהווים את מרחבי סף הבית העיקרי בשכונה ועונים על הפרוגרמות של שצ"פים שכונתיים עם רחבות משחק, פרגולות, מדשאות, שבילי הליכה ושבילי אופניים.

הגיע לשלושה מטרים. החורשה המרוצפת היוותה שדה ניסוי בהיקף תקדימי בארץ לבית גידול רציף של כ-5 דונם באדמת מבנה מסוג CU SOIL, המאפשר יציבות קונסטרוקטיבית למרחב המרוצף תוך שמירה על בית גידול מאוורר ומושקה עבור התפתחות מיטבית של מערכת השורשים. בין העצים משולבות פרגולות עם צלחות נירוסטה בליטוש מראה המשקפות את העצים והפעילות תחתן, ומוסיפות ייחוד ועניין לכיכר העירונית.

הכיכר הפכה עם השנים לא רק לליבה הפיזית של עיר ימים אלא גם לסמל של פרשנות מקומית לרעיון "כיכר עירונית" - מקום שבו הצל הופך חומר תכנוני ראשון במעלה, והעצים הם הארכיטקטורה.

▼ כיכר מרכזית עיר ימים

▲ מבט לכיוון הים מתוך הכיכר המרכזית בעיר ימים

המסקנה שהדבר שדרוש יותר מכל במרחב צפוף של מגדלים ואינטנסיביות אורבנית הוא הפסקה. הפסקה במונח היומיומי, הפסקה בגירויים, מקום להיות ולנשום בו. הכיכר מנקזת אליה את הפעילות השכונתית, אך בה בעת מאפשרת רגע של מנוחה שאינו נמצא בתחרות עם הדפנות הפעילות של הכיכר אלא משלים אותן ומאפשר אזור שהייה נינוח המזמין פעילות מגוונת.

במרכז הכיכר המרוצפת ניטעו 126 עצי תות לבן (זכר) היוצרים חורשה שהיא הלב והמהות של הכיכר. עצי התות נבחרו בזכות עמידותם לתנאים הקשים של הקרבה לים, ובשל אופי הנוף הסוככי שלהם. הם הוכנו וגודלו במיוחד עבור הפרויקט כמה שנים מראש וניטעו בכיכר כשגובה גזעיהם

ומגרשים למבני ציבור, שלעת עתה פותחו באופן זמני כשטחים פתוחים. תכנון הכיכר עבר תהליך מחשבתי ארוך, כאילו חיפש את מה שהכיכר מבקשת להיות עבור תושבי השכונה. מרעיונות של משחקי טופוגרפיה וגופי מים גדולים, דרך קומפוזיציה במסכים אנכיים של קירות ירוקים ואלמנטים של פיסול אינטראקטיבי.

בין שלל האתגרים בתכנון היו התנאים הטופוגרפיים. תפקידה של הכיכר, בין היתר היה לייצר מרחב ציבורי נגיש, נוח ושמיש המחובר בין החלקים הגבוהים משמעותית מהכיכר לבין אחרים הנמצאים במפלס נמוך יותר. מעין פודסט ציבורי רחב המאפשר אתחלתא בדרך. לאחר התלבטויות שארכו מספר שנים, בשלה

▲ כיכר המלונות הדמיה

נושא ההצללה בכיכר היווה מרכיב משמעותי בתכנון עוד בשלבי התב"ע ותוכנית הבינוי. ההבנה כי הצללה במרחב הציבורי הינה מרכיב חיוני להצלחתו ויחד עם זאת ההכרה במגבלות האקלימיות המצמצמות מאוד את היכולת לנטיעה של עצי צל רחבי נוף, הובילה לתכנון של מצללות גדולות המאפשרות היטל צל משמעותי ורציף המלוות את כל חלקי הכיכר.

בנוסף תוכננו חורשות מרוצפות של עצי ושינגטוניה העמידים במשטר הרוחות והמליחות של הים ונטיעתם בצפיפות תאפשר הצללה טבעית. עצים נוספים מתוכננים בחלקים המרוחקים והמוגנים יותר מקו המים.

מעבר לתכנון המפורט, המשרד מעורב גם בתכנון כוללי ואסטרטגי בעיר. בנוסף לעריכת הנספח הנופי לתוכנית המתאר הכוללנית, בשנה האחרונה ערך המשרד עבור עיריית נתניה את התוכנית האסטרטגית להצללה וקירור באמצעות עצים. זאת כחלק ממהלך ארצי בהובלת המשרד להגנת הסביבה, המועצה לבנייה ירוקה ומרכז "דרך צל" ובהמשך להחלטת הממשלה והתוכנית האסטרטגית הלאומית להצללה וקירור במרחב העירוני. התוכנית בחנה את המצב הקיים, גיבשה חזון עירוני ופרטה אותו לתוכנית יישומית ארוכת טווח לשיפור מצב הצל מעצים במרחב הציבורי ובפרט ברחובות העיר. בכך נטווה חיבור נוסף בין התכנון הקונקרטי של מקום אחד לבין תפיסה כוללת של עיר שלמה - עיר הרואה בצל ובטבע מערכת תשתית חיונית לקיומה.

הזכות ללוות עיר לאורך שנים ובמגוון קני מידה היא גם אחריות גדולה. בנתניה, הקשר בין העיר, הטבע והים איננו רעיון מופשט אלא מציאות תכנונית יומיומית. מטיילת המצוק, דרך התוכנית האסטרטגית ועד הכיכר הסמוכה לים - כל פרויקט עוסק ביצירת איזון עדין בין הבנוי לנוף המקומי, המבקש לאפשר לאדם לחוות את הטבע מתוך העיר הצפופה, ולאפשר מרווח נשימה תוך שמירה על קיומו לצידה - במודעות, כבוד והבנת המקום.

הכיכר הציבורית בשטח של כ-50 דונם מוגדרת על ידי חזית בתי המלון עם דופן מסחרית פעילה של שורת חנויות ומסעדות ושולחת זרועות של טיילת המתחברת לרחוב העורפי.

היחס אל הים לאורך כל התכנון בשכונה הוא כאל תמונה ממוסגרת שהולכת ונפתחת לעדשת wide angle ככל שמתקדמים לכיוון מערב ומגיעה אל שיאה בכיכר.

גם כאן התכנון כלל חלופות רבות ותהליך ממושך של סקיצות ומחשבות שנעשו תחילה על ידי אדריכל הנוף צבי דקל ז"ל ובהמשך על ידי שלומי זאבי ועל ידי. כיכר המלונות הינה הפרויקט האחרון בעיר בו צבי נטל חלק.

התכנון של הכיכר מתמודד עם מספר אתגרים, ביניהם הממשק הרגיש עם הפרוזדור האקולוגי, הקרבה אל חוף הים ותנאי האקלים שכמעט ואינם מאפשרים נטיעה של עצים, ומכתיבים שימוש במגוון מוגבל של מיני צמחיה. מתוך הרצון לייצר מרחב פעיל ומגוון השם את הים במרכז התכנון בחזקת "ההצגה הכי טובה בעיר".

עיצוב הכיכר התייחס לאלמנטים האדריכליים השונים בה כאל קווים המהדהדים את אדוות הים. הדופן המערבית של הכיכר מוגדרת על ידי קו טיילת מתעקל עם טריבונות ישיבה המזמינות שהייה והתבוננות אל האופק. הטרביונות מתפרקות לשיפועים מגוונים במיני צומח מקומיים המתחברים באופן הדרגתי לפרוזדור האקולוגי.

בחלק המרכזי של הכיכר, המשתפל במתינות מקו החנויות אל הטיילת, אשר גובהה נקבע בין היתר משיקולי צונאמי, אזורי פעילות שונים המוגדרים על ידי ערוגות מגוונות ומדשאות. באופן זה הכיכר הגדולה מאוד (כ-150 מ' באזור הרחב) מתחלקת לאזורים בקנה מידה אנושי יותר ומאפשרת מגוון פעילויות.

בחזית המלונות טיילת מסחרית רחבה, המזמינה שיטוט לאורך החנויות והמסעדות, עם מקום לסגירות חורף מעבר לקולונדה המתוכננת בתחום המגרש הפרטי.

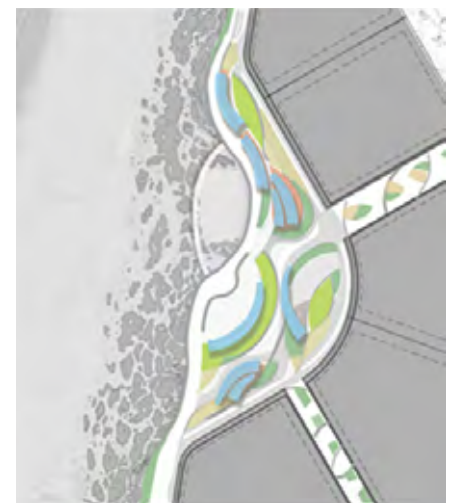
שלושים שנה לאחר ראשית הדרך, ממשיך המשרד ללוות את החולייה המערבית האחרונה של עיר ימים - **כיכר המלונות**. הכיכר מתוכננת במסגרת תב"ע ייעודית למלונאות בקצה המערבי של השכונה, במקום שבו העיר נושקת לים ללא מצוק.

המתחם, בנוסף להיותו המחובר של העיר אל החוף, מתפקד גם כחוליה מקשרת בין שמורת נחל פולג בדרום ושמורת האירוסים ובהמשך לשמורת השלולית בצפון. הכיכר היא המקום בו מתקיים מפגש ייחודי בין האדם לטבע ולכאורה מתנגשים אינטרסים של קיום פעילות אנושית תוססת אל מול הרצון והצורך לשמור על רציפות של מערכות אקולוגיות.

אתגר זה היווה עבורנו הזדמנות ליצירת מרחב ציבורי הנמצא כמעט במפלס המים, אך גם כאן, בדומה לטיילות המצוק, "נוגע וכמעט שאינו נוגע".

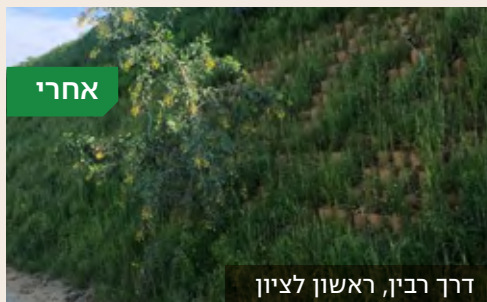
במתחם נקבע פרוזדור אקולוגי ברוחב של כ-70 מ' המפריד בין הכיכר הציבורית לחופי הרחצה ורק מספר מעברים צפים מחברים ביניהם.

▼ כיכר המלונות סכמה תכנונית

שלומי זאבי- שותף מנהל, אנה יוגב- עמיתה בכירה במשרד מנעד

משרד מנעד הוא תוצר של חיבור ייחודי בין משרדים ותיקים: משרד "תכנון נוף בע"מ אדריכלי נוף" ומשרד יאיר אביגדור ואדריכלות ועיצוב עירוני בע"מ. המשרד עוסק בתכנון נוף לכל רבדיו ובתכנון ועיצוב אורבאני- מתוך השקפת עולם הרואה בשני התחומים כמשלימים וקשורים זה בזה.

אחרי

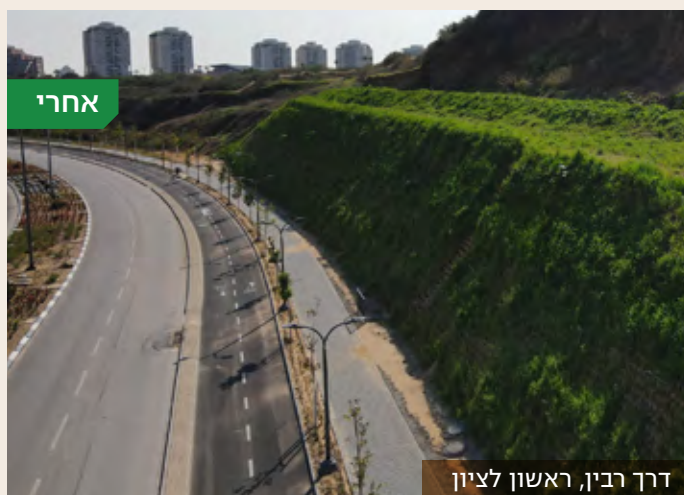
דרך רבין, ראשון לציון

לפני

דרך רבין, ראשון לציון

סוללות משוריינות בכוורות ובגיאוגרידים

אחרי

דרך רבין, ראשון לציון

לפני

דרך רבין, ראשון לציון

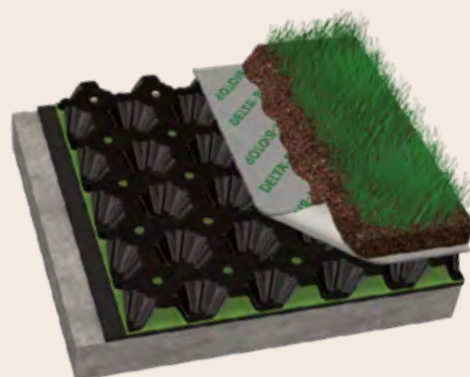

שכונת הפארק, באר שבע

חניון מרינה, הרצליה

גגות ירוקים יריעות ניקוז, סינון והפרדה

▲ חורשת הסרג'נטים, צילום: קטיה גומברוף

אתרי הטבע העירוני של נתניה

דור קשת

עירוב ייעודים, כאשר בשטחי החורשה ישנם מתקני משחק, שבילי אופניים ופינוות פיקניק לשימוש תושבי האזור.

בנוסף לאתרי הטבע העירוניים הקיימים, במספר תב"עות של פיתוח עירוני, נכנסו הוראות לשימור שטחים פתוחים, המהווים חלק אינטגרלי מהמארג האקולוגי העדין של בתי הגידול השונים בנתניה. תוכנית אחת כזו היא נת/556 - "הרי גרינטל". במסגרת תוכנית זו, בשטח של רכס כורכר ייחודי, מוקם שצ"פ, הכולל שטחים טבעיים לשימור ושטחים המיועדים לשימוש אינטנסיבי. הקמת השצ"פ התאפשרה בזכות קיום סקר טבע בשטח שבו נמצאו מיני צומח ייחודיים ונדירים, השייכים לבית הגידול של רכסי הכורכר, שבעצמו הינו בית גידול הולך ונעלם בישראל (בכל הארץ נשארו כ-15% מכלל השטח של רכסי הכורכר).

תוכניות אלה ותוכניות עתידיות נוספות צפויות להצטרף לשלושת אתרי הטבע העירוניים הקיימים כיום ולהוות את השדרה הירוקה הטבעית העתידית של נתניה. בשטחים אלה ובנוספים, מתבצעות כאמור עבודות לשיקום אקולוגי נרחב, בין היתר, בכדי לאפשר לטבע העירוני הייחודי של נתניה מקום לפרוח.

לסיכום של דבר

בנתניה מתבצעות פעולות אקטיביות לשימור השטחים הפתוחים בעיר, הן על ידי אכיפה של תב"עות קיימות, המגדירות שטחים טבעיים לשימור והן על ידי הכנסה של הוראות בתב"עות חדשות לשימור שטחים טבעיים ולהקמה של שצ"פים גדולים המתחברים זה לזה לכדי יצירת רצף של שטחים פתוחים, המהווים מסדרון אקולוגי. היום ברור, ששטחים פתוחים וטבעיים בסביבה העירונית, תורמים רבות לבריאות התושבים, להנאתם ולרווחתם.

דונם הממוקם בחלקה הדרומי של העיר. השצ"פ מורכב מבתי גידול חוליים שונים ומתקיים בו מגוון רחב של בעלי חיים ומיני צומח שונים המאפיינים את בית הגידול החולי. המוכר שבהם - אירוס הארגמן, שהינו מין אנדמי למישור החוף בישראל ובשצ"פ האירוסים מתקיימת האוכלוסיה הגדולה ביותר של מין זה בעולם.

פארק אגם החורף

פארק אגם החורף הינו פארק עירוני, הכולל בתוכו שטחים לשימוש אינטנסיבי: מתקני משחק, שבילי אופניים, עמדות מנגל, מגרשי ספורט וכדומה. בנוסף, כולל הפארק בתוכו שטחים טבעיים לשימור ובהם בית גידול חולי ובריכת חורף.

פארק אגם החורף ושצ"פ האירוסים, הממוקמים בסמוך זה לזה, מחוברים באמצעות מעבר תת-קרקעי, המאפשר קישורית אקולוגית בין שני אתרי הטבע ומעבר של בעלי חיים מאתר אחד למשנהו. המעבר עבר ניטור לאורך השנים ונמצא כי הוא בשימוש תדיר של בעלי חיים שונים כגון: תנים, דורבנים, נמיות, שועלים, מיני זוחלים ועוד.

חורשת האלונים

חורשת האלונים (סרג'נטים), הינה חורשה עירונית בגודל של כ-250 דונם, הממוקמת בלב שכונת קריית השרון שבמזרח העיר. החורשה, שניטעה על ידי הבריטים, כוללת בתוכה כ-6000 עצים שונים, בעיקר עצי אקליפטוס המקור ואלון התבור. בנוסף להיותה מוגנת בתב"ע, החורשה שייכת לשטחים תחת תמ"א ו ועל כן היא מנוהלת בשיתוף פעולה בין העירייה וקק"ל. החורשה תומכת בכ-300 מיני צומח שונים, ביניהם גם מיני צומח אנדמיים, אדומים ובסכנת הכחדה. בנוסף, ישנה בחורשה בריכת חורף עונתית התומכת בשלל מיני דו-חיים, עופות וחרקים. בדומה לפארק אגם החורף, גם בחורשת האלונים ישנו

העיר נתניה היא אחת מהערים הגדולות בישראל, המונה כ-270 אלף תושבים, ובהיותה עיר מטרופולינית חשובה, היא מספקת שירותים לכ-600 אלף תושבי העיר והסביבה.

בעיר מטרופולינית גדולה, השואפת לגדול ולהתפתח, שטחים פתוחים נחשבים לנכס יקר ערך, לצורך פיתוח ובנייה שיתמכו בגידול המשמעותי באוכלוסיה.

שטחים פתוחים בדגש על שטחים טבעיים, מהווים "ריאות ירוקות" בלב השטח העירוני, כך שתושבים ומבקרים רבים פוקדים שטחים אלה לצורכי פנאי, ספורט, טיול ועוד.

בנתניה הבינו עוד לפני שנים רבות את החשיבות של השטחים הפתוחים בסביבה העירונית ואת החשיבות בטיפוחם, ולכן מונתה אקולוגית עירונית. למעשה עיריית נתניה הייתה הראשונה בארץ שאישרה את התפקיד.

תפקיד האקולוג העירוני בנתניה כולל את ניהול אתרי הטבע העירוניים, מתן הנחיות אקולוגיות וליווי אקולוגי בפרויקטים עירוניים ומתן הנחיות ובדיקת תוכניות של פרויקטים בתחום הבנייה. במסגרת תפקידו, מפעיל האקולוג העירוני צוותי קבלנים (עירוניים וחיצוניים), מקיים סקרי טבע עירוניים למעקב אחר המגוון הביולוגי הייחודי המתקיים באתרים אלו ומבצע עבודות ממשק אקולוגיות המאפשרות את קיום המארג האקולוגי העדין בבתי הגידול השונים.

בנתניה קיימים שלושה אתרי טבע עירוניים: חורשת האלונים (סרג'נטים), פארק אגם החורף ושמורת האירוסים. אתרי טבע אלו מוגנים באמצעות תב"עות, המגדירות אותם כשצ"פים טבעיים לשימור.

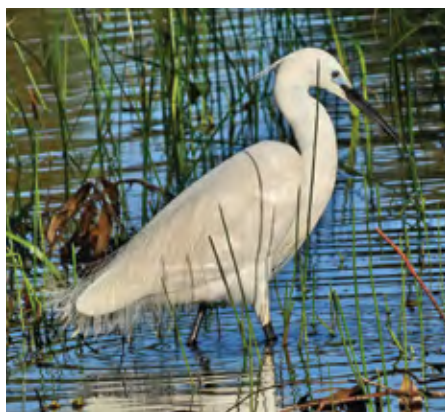
שמורת האירוסים

שצ"פ האירוסים, או בשמו העממי - "שמורת האירוסים", הינו אתר טבע עירוני בגודל של כ-500

דור קשת - האקולוג העירוני של עיריית נתניה, מנהל מחלקת האקולוגיה באגף איכות הסביבה

▲ חורשת הסרג'נטים, צילום: קטיה גומברוף

▲ אנפה בשלולית החורף. צילום: ניסים קאשי

▲ רצועת החוף. צילום: קטיה גומברוף

▲ שמורת האירוסים. צילום: ניסים קאשי

▲ שלולית החורף. צילום: ניסים קאשי

▲ כיכר העצמאות - מבט למערב. צילום: מוטי פנחסי

שאלת הריבוי וכיכר העצמאות, נתניה

אדריכלית שחר כהן

הריצוף מגוונים ונעים בין עץ, דשא, אבן ובטון צבעוני, אלמנטים נוספים שחוזרים על עצמם הם הכיסאות והספסלים השונים והרבים הפזורים במרחב. הכיכר מכילה גם מגוון של יצירות אמנות מקומיות, ציורי גרפיטי עשירים על קירות הבניינים, פסלים, אלמנטי תאורה מעוצבים, וגם עבודות מלאכת יד מקומיות כמו פסיפס וסריגה.

משתמשים, פעילויות ואינטראקציות במרחב

מתוך התצפיות עולה כי המרחב מכיל אוכלוסיות מגוונות. ניתן להבחין במגוון רחב של גילאים בשעות היום. בשעות הלילה מבלות בכיכר בעיקר משפחות צעירות וצעירים. הכיכר נגישה גם עבור בעלי מוגבלויות, וניתן להבחין בהם משתמשים במרחב לאורך כל שעות היום. הפעילויות הנפוצות

תוחם אותה ממזרח. ניתן לזהות בכיכר מגוון רחב של אלמנטים ותתי-מרחבים. ממזרח למערב ניתן לזהות שלושה תתי-מרחבים עיקריים. הראשון הוא אזור המסעדות והמסחר, בו ישנם בעיקר בתי קפה ששולחנותיהם פרוסים בשטח המדרחוב. השני, אזור גדול לישיבה ולפעילויות משתנות, כמו מפגש, מנוחה, משחק והאזנה למוזיקה. האזור השלישי הוא אזור החיבור לים, בו נמצאת רחבת טקסים גדולה המשמשת את קהילת העיר בחגים ובאירועים, ובו נמצאים גם גרם המדרגות המוביל לחוף, והחיבור לטיילת העירונית.

מיכוי חומרי

הכיכר מורכבת ממנעד רחב של מרקמים וחומרים. יש מגוון רחב של עצים וצמחים, כל אחת מהמזרקות השונות באתר בעלת אופי אחר, חומרי

במאמר זה אנסה לענות על השאלה כיצד המושג ריבוי משתקף ומעצב את המרחב הציבורי בישראל דרך המקרה של כיכר העצמאות בנתניה. באמצעות בחינת הקשרים בין הריבוי, דימוי המקום ורוח המקום באתר, אנסה להתוות עקרונות לשימוש בתכונות הריבוי ככלי המיטיב עם מרחבים ציבוריים.

מבנה הכיכר

כיכר העצמאות ממוקמת בחלקה הצפון-מערבי של העיר נתניה. היא הוקמה בשנת 1935, ימי המנדט הבריטי, והוכרזה בתור הרחבה המרכזית של העיר. הכיכר תחומה במרקם עירוני מעורב שימושים (מגורים, תעסוקה ומסחר) מצפון ומדרום. חוף הים תוחם את הכיכר ממערב, ומדרחוב הרצל, המהווה את הפתח העיקרי לכיכר,

האם מתקיים קשר בין הריבוי והדימוי העירוני?

כיכר העצמאות מהווה חלק מקבוצת מרחבי דגל עירוניים המרכיבים את הדימוי העירוני של נתניה. קבוצת מרחבים זו מונה את רחוב הרצל, העיר התחתית, חופי הים, פארק שלולית החורף והשוק. למרחבים אלה יש משמעות באופן בו העיר נתפסת על ידי תושביה וגם על ידי תושבים מבחוץ. הם מאפשרים מגוון פעילויות ציבוריות ומשמשים

מגוונים, מגוון פעילויות והעיצוב שלה מרובד ופרום. מנקודת המבט של גישות התכנון המודרניות, ניתן לומר שהריבוי היה אמור להעניק לכיכר את כל הסיבות לא להצליח. עם זאת, הכיכר מהווה חלק משמעותי בעיר, היא אהובה על ידי התושבים ושוקקת חיים ברוב שעות היממה לאורך כל ימי השבוע.

האם יכול להיות שההצלחה של כיכר העצמאות לא מגיעה למרות הריבוי, אלא בזכותו?

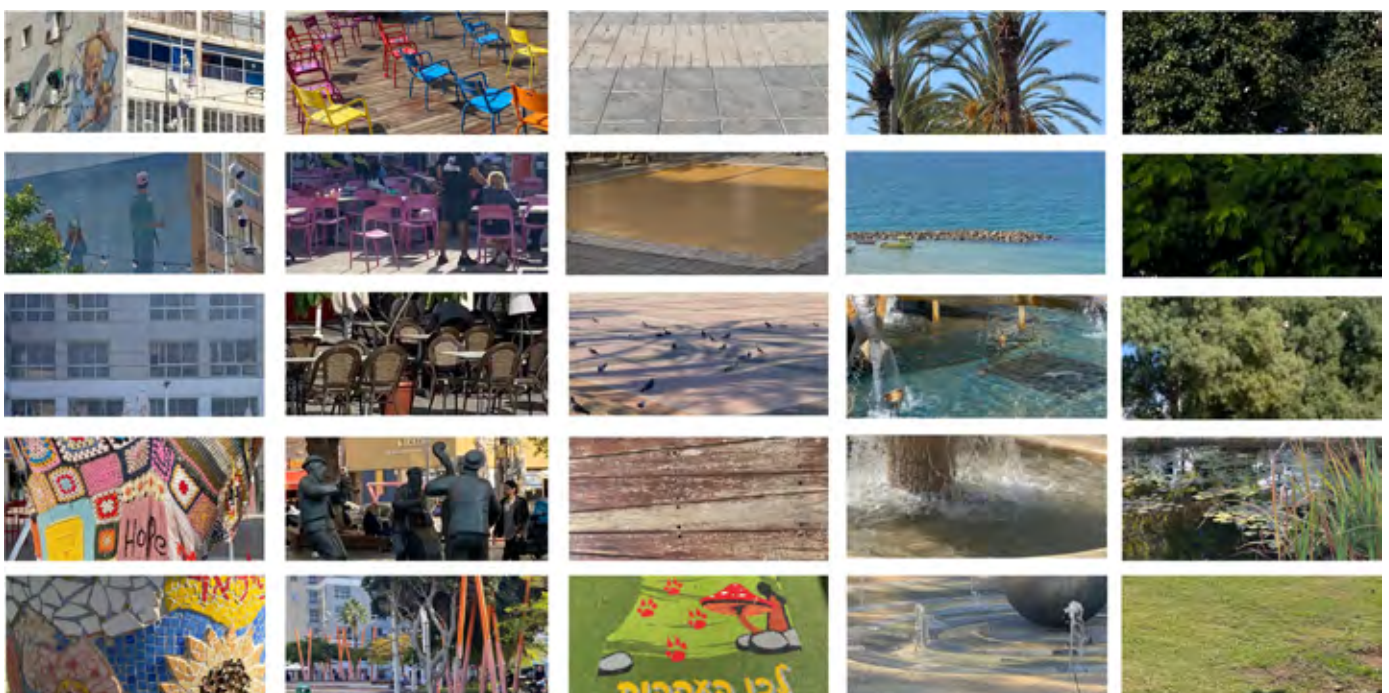
ביותר שנצפו בכיכר הן: הפסקה, מפגש, שיטוט, מסחר (בעיקר הסעדה). אינטראקציות במרחב כמו מפגשים בין קהילות מתרחשים בכיכר, אך לרוב ניתן להבחין בהפרדה בין הקהילות ולא בעירוב.

כיכר העצמאות - מה זה המקום הזה?

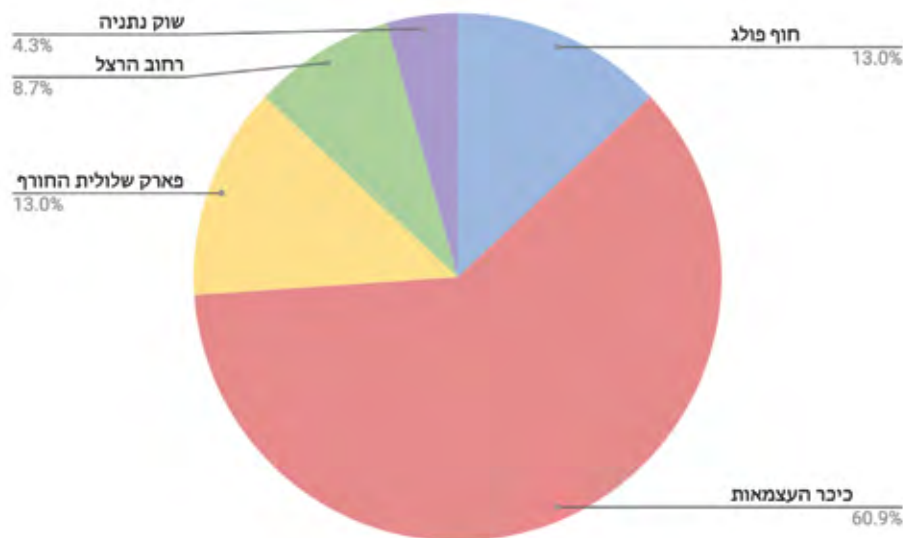
מתוך סקירת המרחב, ניתן להבחין שהכיכר מלאה בהכל מהכל, אנשים מסוגים שונים, חומרים

▲ תתי מתחמים בכיכר העצמאות

▲ מיפוי חומרי בכיכר העצמאות

▲ תוצאות הסקר לשאלה: איזה מהמרחבים הבאים הכי מזוהה בעיניך עם העיר נתניה?

סיכום

לסיכום מאמר זה, אציע עקרונות שניתן לאמץ על מנת לעשות שימוש בתכונת הריבוי ככלי המיטיב עם מרחבים ציבוריים:

עירוב ומגוון שימושים - מרחב ציבורי מרובה שימושים מזמין משתמשים מגוונים, השומרים עליו פעיל בכל שעות היממה ובכל ימות השבוע.

ביטוי קהילתי - מתן ביטוי לקהילה המקומית דרך אמנות הופך את המרחב לאותנטי וספציפי יותר. האפשרות של הקהילה לתרום לעיצוב המרחב, בין אם באמצעות אמנות או באמצעות שיתופי פעולה עם העירייה, מגבירה את תחושת השייכות אליו.

ריבוד ופריות - ככל שהמרחב מרובד יותר, מתהווה לו אופי ייחודי, והוא הופך להיות זכיר יותר בעיני תושבי העיר. השפה העיצובית של המרחב יכולה להיות מורכבת מתווים שלא בהכרח מתכתבים זה עם זה, והעיצוב לא חייב להיות בקו אסתטי מסוים. מרחבים פרומים הם לא בהכרח פחות מזמינים עבור הקהל העירוני, וכיכר העצמאות מהווה דוגמה משמעותית לכך.

תכנון הכיכר משלב אלמנטים פיזיים (מבנים, רחובות וריהוט עירוני) שמייצרים הזדמנויות למפגש בין אנשים. היא חלק ממרקם עירוני ותיק ומרובד, ומורגשות בה השכבות שנוספו לה ככל שעברו השנים. היא לא מעוצבת בקו אחיד, אלא מורכבת מאלמנטים רבים שלכל אחד מהם מופע שונה, בחומרות, בגודל ובסגנון.

יתרה מזאת, הריבוי בא לידי ביטוי בכיכר, לא רק בהיבטים הפיזיים, אלא גם במרחב שהיא תופסת בתודעה הקולקטיבית. ניתן להסיק שלריבוי יש תפקיד חשוב בשמירה על רוח המקום, על האותנטיות ועל האופן שבו הוא מכיל את קהילות העיר וקהילות חיצוניות לה, ונותן להן ביטוי במרחב.

בהיות ישראל מדינה קטנה וחדשה באופן יחסי, מרחבים ציבוריים כמו כיכר העצמאות הכרחיים על מנת לאפשר מפגש בין תרבויות וקהילות. המרחבים הציבוריים החדשים לא תמיד זוכים לציבוריות משמעותית, זאת מאחר שהם לא מצליחים להכיל ולתת ביטוי למגוון העירוני.

כמוקדי משיכה עבור תושבים ומבקרים, בכך יש להם תפקיד משמעותי במערכת הכלכלית והחברתית של העיר.

במסגרת המחקר, הופץ לתושבי העיר שאלון קצר דרך הרשתות החברתיות. השאלון מבוסס על הזיהוי שכיכר העצמאות היא חלק מקבוצת מרחבי הדגל שמייצרים את הדימוי העירוני של נתניה. השאלון מתמקד במרחבי הדגל של העיר ובמאפיינים שהופכים אותם לכאלה בעיני תושבי העיר. בהתפלגות התשובות לשאלה "איזה מהמרחבים הציבוריים הבאים הכי מזוהה בעיניך עם העיר נתניה?" ניתן לראות שכיכר העצמאות מקבלת ייצוג משמעותי ביחס למרחבים האחרים שהוצגו בשאלה, **מרבית המשיבים בחרו בה בתור המרחב הציבורי המזוהה ביותר עם העיר.**

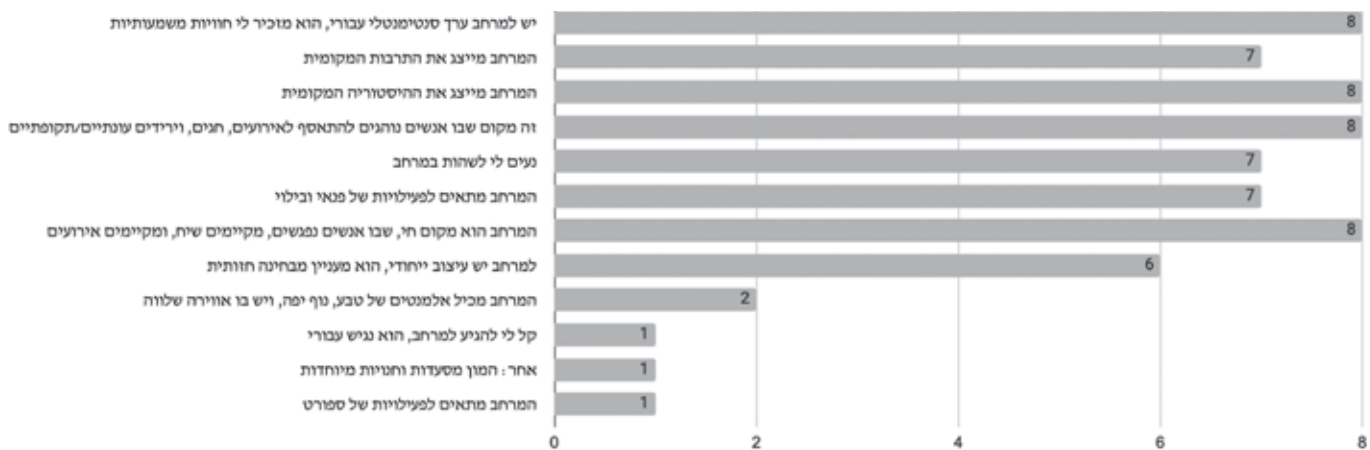
בשאלונים בהם כיכר העצמאות נבחרה בתור המרחב הציבורי המזוהה ביותר עם העיר, התשובות הפופולריות ביותר לשאלה "מה מיוחד במרחב שבחרת?" הן:

- יש למרחב ערך סנטימנטלי עבורי, הוא מזכיר לי חוויות משמעותיות.
- המרחב מייצג את ההיסטוריה המקומית.
- זה מקום שבו אנשים נוהגים להתאסף לאירועים, חגים וירידים עונתיים/תקופתיים.
- המרחב הוא מקום חי, שבו אנשים נפגשים, מקיימים שיח ומקיימים אירועים.

כיכר העצמאות מכילה היבטים של זיכרון קולקטיבי ואישי עבור התושבים, ומהווה מרחב פרקטי להתאספות חגיגית או יומיומית. ניתן להסיק שהכיכר עונה על המון צרכים עירוניים עבור התושבים, ובשילוב עם ההיסטוריה והמשמעות הסנטימנטלית שהיא נושאת, היא הופכת למרחב הציבורי המשמעותי ביותר בדימוי העירוני בעיני התושבים. נראה שבכיכר העצמאות מתקיים קשר הדוק בין הריבוי והדימוי העירוני.

ריבוי כחלק מהתרבות בישראל

הכיכר היא מרחב אקלקטי שיש לו מאפיינים מובהקים של ריבוי: היא נגישה, דינמית, מגוונת ורב-שימושית.

▲ תוצאות הסקר לשאלה: מה מיוחד במרחב שבחרת?

שחר כהן, בת 24, אדריכלית, בעלת תואר ראשון ושני באדריכלות, התוכנית למצטיינים, אוניברסיטת תל אביב.

כיכר עיר ימים

בית גידול לעצי רחוב, הרחב ביותר בישראל

האגרונום, גיא תמרי, רצה להבטיח ריצוף חדיר לאוויר ולמים כלפי בית הגידול של שורשי העצים, ועל כן תכנן להימנע מיצירת שכבה אטומה של מצעים מהודקים מתחת למרצפות. הוא הנחה לבצע את הריצוף ישירות על אדמת המבנה תוך שימוש בשומשומית שאינה נסתמת כמו חול ריצוף רגיל.

הנקבוביות הגבוהה של אדמת המבנה CU Soil (25% לאחר הידוק) מבטיחה את זרימת האוויר והמים למלוא נפח אדמת המבנה. נקבוביות זו יוצרת מאגר מי גשם תת-קרקעי בשיעור של 200 מ"מ גשם (200 מ"ק לדונם) ובכך מסייעת גם לשורשי העצים וגם **לניהול הנגר** לטובת אוגר מי התהום ולמניעת הצפות.

אדמת המבנה, כשמה כן היא, מבטיחה חוזק **ותכן מבנה** המסוגל לשאת גם משאות מנוף לטיפול בעמודי התאורה ובפרגולות וגם... לשאת את המשאית להתרמת דם שמד"א נוהגת להציב בכיכר. זאת בזכות שיטת הייחוד והנעילה לאדמת המבנה CU Soil. מתקבל מבנה הנדסי חזק (מנת תסבולת קליפורנית של 50-110% וצפיפות שדה של 95% לפחות).

בית הגידול מושקה בטפטוף ברצועות מעגליות רציפות תוך שימוש **בשרוול הטפטוף הטמון מדגם הדר** המבטיח: חוזק חסר תקדים (SN32); אחידות הרטבה בזכות מנגנון אל-נגר לוכד טיפה; ומניעת חדירה של שורשים לטפטפות וזאת בזכות חירור תחתי ומנגנון ניתוק אוויר.

תכונות אלו של אדמת המבנה CU Soil תרמו להתפתחות מהירה מאוד של העצים כפי שנצפתה באתר.

לפני 7 שנים נבנתה הכיכר המרכזית בשכונת עיר ימים בנתניה. אדריכלי הנוף צבי דקל ז"ל ואנה יוגב תבדל"א יצרו בשצ"פ כיכר מרוצפת בשטח של חמישה דונם וחצי (5,500 מ"ר) ובה נטועים כ-160 עצי תות בוגרים.

על מנת להבטיח את איכות העצים לאורך זמן תוכנן ובוצע בית גידול תת קרקעי רציף במלוא שטח הכיכר. נבחר בית הגידול מסוג CU Soil, שפותח באוניברסיטת קורנל (CU) ומיוצר בישראל ע"י חברת הדר מערכות ברשיון זכיינות.

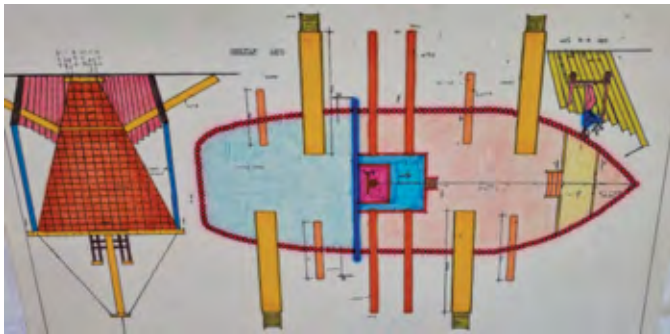

יומן מסע

אדריכל נוף ירמי אפשטיין

▲ פארק טבע, מנצ'סטר

▲ תכנון ספינת הפיראטים, פארק גילה

▲ פארק כפר כנא

בשנת 1980 "חזרנו אליך שנית" היישר לפתיחת משרד פרטי בירושלים. הפרויקטים הראשונים היו תכנון מתקני משחק ונופש, שבתקופה ההיא התקן המחמיר עדיין לא ישב לנו על הראש. בין השאר תכננתי יחד עם אדריכל נוף מריו יודלביץ ז"ל גן הרפתקאות ייחודי ביער גילה, שהיווה גן עדן לילדי העיר כולה.

לפרקים התכנון ממש יונק את ההשראה מאירועים היסטוריים או דתיים. המוטיב המרכזי בתכנון הפארק בכפר כנא משחזר את הנס שקרה לבאי חתונה בכפר. בשלב מסוים במהלכה אזל היין, והמסורת מספרת שישו מנצרת הגיע לחתונה והפך כדי מים לכדי יין שופעים. הכדים שבתצלום מסמלים את הנס שקרה.

ממרום גילי חשבתי לשתף את הקוראים בחוויות יומן המסע שלי. את לימודיי באדריכלות הנוף סיימתי בשנת 1968 באוניברסיטת ניוקאסל שבאנגליה. בתקופה זו הטכניון עדיין לא פתח את שעריו ללימודי אדריכלות נוף.

לאחר סיום לימודיי עבדתי בחברה אנגלית המתמחה בתכנון שיקום מחצבות פחם פתוחות והפיכתן לאזורי קיץ ונופש. הספקתי גם לעבוד כשנה בעיר בלפאסט שבצפון אירלנד, במחלקת גנים ונוף של העירייה, בתכנון פארקים ציבוריים. בנוסף לנ"ל מצאתי את עצמי מגשר בין העובדים הקתולים לפרוטסטנטים שבמחלקה עקב עמדותי הניטרליות...

בשנת 1970 חזרתי ארצה לירושלים שלאחר מלחמת ששת הימים, לעבוד כאדריכל נוף במחלקה לשיפור פני העיר שאז היתה ממוקמת בעיר העתיקה. מול שולחן השרטוט ובעזרת הרפידוגרף (היו הרפידוגרף) תכננתי בין השאר את גן הקפה בשכונת א-טור במזרח העיר וגן משחקים בשכונת שועפט. זאת הייתה חוויה וגם אתגר לתאם את התכנון עם נציגי השכונה. באותה תקופה תכננתי גן בשכונת תלפיות המתחדשת ויחד עם אדריכל אלדד שרון את משעל קורוב הממוקם בין שער יפו והשער החדש.

התכנון בוצע בימים אלו בשעות שבת חלוקת מיץ התפוזים והעוגיות המטריפות בניחוח העיר העתיקה.

בנוסף לנ"ל הייתי אדריכל נוף יועץ מטעם אגף לשיפור פני העיר בפנאל אדריכלים, שהתכנס מדי חודש לדון בתכניות בנייה ופיתוח המוגשות לעירייה.

בשנת 1975 נסעתי עם משפחתי חזרה לאנגליה, הפעם למנצ'סטר, למחלקה לארכיטקטורה ואדריכלות נוף בעירייה. גולת הכותרת בעבודות התכנון היתה שיקום אזור תעשייה נטוש בפרברי העיר והפיכתו לפארק טבע עירוני.

▲ גן הקפה, שכונת א-טור,

▲ הגן בתלפיות בביצוע

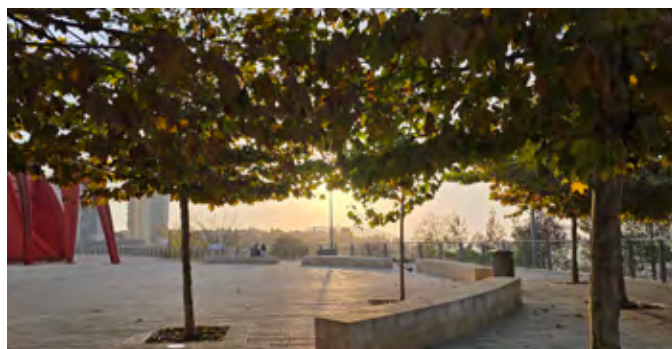
▲ רחוב דבורה הנביאה, ירושלים, אחרי השיקום

▲ רחוב דבורה הנביאה, ירושלים, לפני השיקום

▲ גן הזיכרון ברח' דגניה, ירושלים

▲ רחבת פסל קלדר, ירושלים

▲ רחבת פסקל, ירושלים

▲ תכנון נופי לשכונה חדשה, קדימה

▲ פארק הפילבוקס, אשדוד

▲ גן החפיר ליד חומות העיר העתיקה, ירושלים

רחבת פסל קלדר בירושלים - הרחבה תוכננה מחדש עקב העברת הפסל זמנית ממקומו בזמן עבודות ההכנה לרכבת הקלה.
גן הזיכרון ברח' דגניה - בית הכרם, ירושלים.
תכנון נופי לשכונה חדשה בקדימה. בפרויקט זה "גיליתי" שאפשר גם לתכנן מיגון אקוסטי מגבעות עפר וצמחיה פורחת למהדרין.
רחבת פסקל בירושלים.

עבודות במשרדי במשך השנים כללו מגוון רחב של פרויקטים. כל פרויקט הווה עבורי עולם ומלואו וממש היה כיף לתכנן אותם. מתוך הפרויקטים בחרתי כמה דוגמאות:
גן החפיר שלמרגלות חומת העיר העתיקה.
שיקום רחוב דבורה הנביאה בירושלים.
פארק הפילבוקס - עד הלום שבאשדוד.

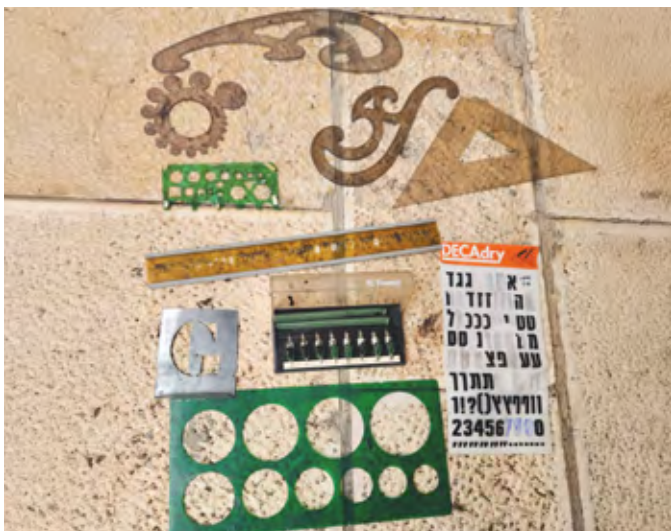
▲ הר הרצל, ירושלים

▲ כיכר החתולות, ירושלים

▲ כביש כנות נתיבה

▲ כלי שרטוט מאז

ועכשיו תאמינו לי או לא אני ממש מתגעגע לרפידוגרף (למרות שהוא היה נסתם לעיתים), לנייר השרטוט ואפילו למוחק החשמלי שאפשר לבצע "delete" ממש כמו המחשב כיום. וכמו כן לשולחן השרטוט עם סרגל השרטוט, הסטנסלים למיניהם ורצועת הגומי הגמישה שבעזרתה אפשר לשרטט את היצירה הנכספת ברדיוסים למיניהם. חלק מהכיף בעבודתי הוא שיתוף הפעולה הפורה וארוך הימים עם צוות המשרד שתרם רבות בתכנון ויישום הפרויקטים.

אכן לא תמיד אנחנו, אדריכלי הנוף, היינו בראש המחנה, אך נדמה לי שעתה ישנה ממש פריצת דרך ואנחנו ממש, ממש על המפה.

אני מאחל לכולנו עוד שנים רבות של עשייה בשמחה, בגיל ובאושר.

▲ מעבר צר (צער) לבעלי חיים. כתבו ואיירו: ירמי אפשטיין, ליאוניד נירקיס

כיכרות ברחבי העיר עם דגש על צבע ומרקם ייחודי לכל כיכר, כולל את כיכר החתולות שתוכנן ובוצע יחד עם האמן דוד גרשטיין.

היו גם **תכנוני נוף לכבישים** כגון: כביש כנות נתיבה. השתדלתי בתכנון הנופי לבחור בצמחייה ירוקת-עד של עצים ושיחים כך ששולי הכביש יהיו ירוקים ומזמינים גם בחודשי הקיץ הלוהטים.

במסגרת עבודתי רבת השנים בהר הרצל בירושלים הצבנו בכניסה הדרומית לבית הקברות הצבאי אבן טבעית מהרי ירושלים, כחלק מהתכנון הנופי במקום.

היו גם רגעי הומור שפורסמו בביטאון האיגוד. בין השאר בנושא מעבר צר לבעלי חיים (צער בעלי חיים). לא תמיד זה עובד, מה עוד שהחמור כנראה לא יודע לקרוא את השלט המוצב במעבר.

נהניתי מאוד בכנסים הבינלאומיים של איפ"א שבהם לקחתי חלק. במיוחד נהניתי בכנס בשנת 1992 בקוריאה הדרומית שבה ההרצאה המעניינת ביותר הייתה של אדריכל נוף מקומי שתיאר בפיוטיות כיצד הוא מתכנן את יצירותיו בשיתוף עם שדים ורוחות קוריאניים. היה גם הכנס המקסים בסקוטלנד שבו הסנאים המקומיים מבעד לחלון ממש לקחו חלק בהרצאות...

אריחי ריצוף אבן "פוליגונלית"

נוף תעשייתי חדש במבוא כרמל

דוד אלחנתי אדריכלות נוף בע"מ

אריחי ריצוף דגם "סקויה"

אריחי ריצוף דגם "כורכרית קיסריה"

הנוף התעשייתי המתחדש של פארק מדע ותעשיות מבוא כרמל מציג תפיסה תכנונית עדכנית, המשלבת בין איכות הסביבה, נגישות ונוחות שימוש. תכנון מדויק ומוקפד יוצר מרחב נעים, בהיר ומאוזן, כזה שמשרת בצורה מיטבית את הצרכים הכלכליים, החברתיים והסביבתיים של המקום.

בלב הפארק נמצא מרחב ציבורי מרכזי, המציע סביבת שהייה מגוונת ומזמינה לעובדים ולמבקרים. המרחב נטמע בנוף ומשלב צמחייה, פינות ישיבה ושבילים נוחים להתמצאות ולהליכה. הריצוף של **"אקרשטיין"** מאחד את המרחב, מוסיף אלגנטיות ועמידות, ויוצר מוקד עיצובי המבטא מחויבות לאיכות, למשתמשים ולקיימות סביבתית.

אבן ריצוף דגם **"פוליגונלית"** רוצפה באזור הבריכה האקולוגית, ריצוף באריחי **"סקויה"** רוצפו בצמוד למתקני הכושר, והשבילים רוצפו באבן **"כורכרית קיסריה"** מבית **"אקרשטיין"**.

השימוש בחומרים טבעיים בשילוב גווני אדמה מעניק לאזור תחושת חיבור לנוף הטבעי, בעוד שהאלמנטים המודרניים מביאים איתם אופי עכשווי ורענן.

התוצאה: נוף שאינו רק רקע, אלא חלק פעיל בזהות המקום, כזה המעניק חווית שהות איכותית לעובדים ולמבקרים, ומשקף את רוח החדשנות שמובילה את מבוא כרמל כיום.

מזמין: פארק מדע ותעשייה "מבוא כרמל" | ניהול פרויקט: אביב שחם - שחם ניהול פרויקטים | ביצוע: ראז חקלאות אחזקות ופיתוח בע"מ
מתכננים: דוד אלחנתי אדריכלות נוף בע"מ | מתכנן מוביל במשרד: סאמר אלפאר אדריכל נוף | צילום: ניקולה לדרמן, סאמר אלפאר

תואר ראשון באדריכלות נוף:

תוכנית משותפת לבצלאל אקדמיה לאמנות ועיצוב ולאוניברסיטה העברית בירושלים

פרופ' אליסה רוזנברג

מתחילת הלימודים מהווה מאפיין פדגוגי משמעותי של התוכנית, בו אנו מבקשים לבסס את הקשר בין התוכניות וליצור שיח משותף ופורה בין שני התחומים.

התוכנית אושרה על ידי המל"ג ביולי 2023 ונפתחה אחרי פרוץ המלחמה עם מחזור ראשון של 20 סטודנטים וסטודנטיות. ב-תשפ"ה, לאור הביקוש הרב, הכפלנו את גודל המחזור עם שתי קבוצות סטודיו. כיום לומדים 80 סטודנטים וסטודנטיות בשנים א'-ג'.

להלן הצצה לתוך ארבעת קורסי הסטודיו הראשונים מתשפ"ה.

לידע מקצועי מגוון ומעמיק על מנת להתמודד עם אתגרים אקוטיים בעידן משבר האקלים, הציפוף הגובר וחוסר הוודאות. סוגיות כגון שיקום נופים, ייעור עירוני, ניהול מי נגר ומניעת הצפות עומדות היום בחזית העשייה במקצוע. לצד העמקת ידע אקולוגי נדרשת אינטגרציה עם תהליך התכנון ויצירת שפה עיצובית מקומית.

האינטגרציה הדיסציפלינרית מתבצעת בתוכנית בקורסי הסטודיו. שלושה קורסי סטודיו מבוססים על שיתוף בין בצלאל והפקולטה לחקלאות, מזון וסביבה, עם צוות מנחים משני המוסדות. שלושה קורסי סטודיו נוספים משותפים עם קורסי התואר הראשון בארכיטקטורה בבצלאל, החל מהסמסטר הראשון. השילוב בין אדריכלות נוף לארכיטקטורה

באוקטובר נפתחה השנה השלישית של התכנית החדשה לתואר ראשון באדריכלות נוף, תכנית משותפת לבצלאל אקדמיה לאמנות ועיצוב ולאוניברסיטה העברית בירושלים. התוכנית ממוקמת בביה"ס לארכיטקטורה בקמפוס ההיסטורי של בצלאל, ובמהלך הלימודים הסטודנטיות מבלות יום בשבוע בפקולטה לחקלאות, מזון וסביבה ברחובות, בה הסן לומדות רצף של קורסי חובה במדעי הצמח, אקולוגיה, מערכות מים, סביבה, פלורה ופאונה.

חזון התוכנית המשולבת צמח מתוך ההבנה שהמקצוע משנה את פניו לאור המורכבות בתכנון המרחב הפתוח ההולכת וגדלה בסביבה הישראלית ובעולם. אדריכלי הנוף היום נדרשים

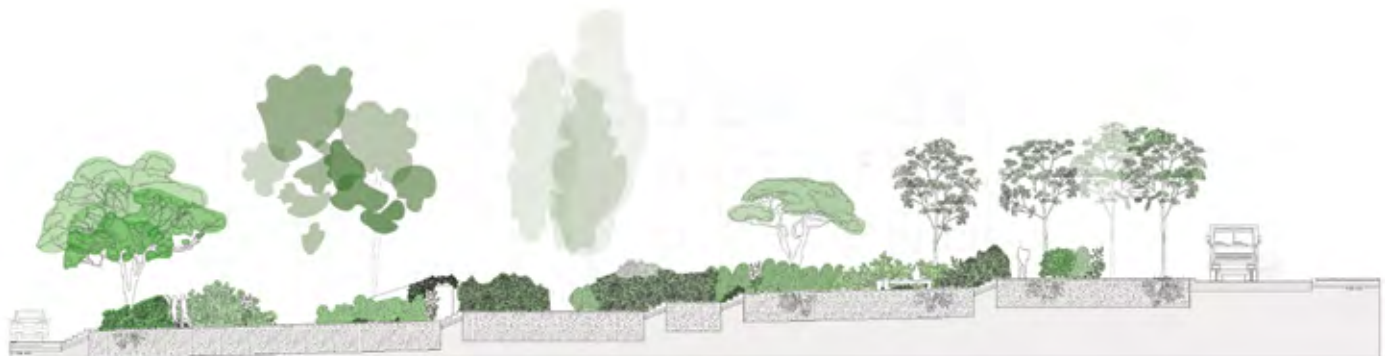

סטודיו 1: אופיר דורי. מנחה: אדר' עליאל קיי

סטודיו 1: "ארגז כלים" (עם ארכיטקטורה)

מרכזת: אדר' עליאל קיי

במהלך הסמסטר הונחו היסודות של שפה אדריכלית: הבנת מלאכת השרטוט והשפה הוויזואלית כשפה ייחודית לדיסציפלינה, פיתוח סט מסמכים כמכלול בעל משמעות וקוהרנטיות, הבנת עבודה בקני מידה שונים והבנת הקשר בין תוכן המסמך האדריכלי ואיכותו כאשר המסמך נתפס כבעל ערך וכמטרה בפני עצמו. במרכז של הסמסטר עמד העיסוק במרחב העירוני: בהתמקמות, התבוננות ולמידה של שכונה ספציפית בירושלים דרך הרכיבים שלה, במהלך של פירוק והבנת המרחב כמערכת ומרכיביה. ניתן דגש על רכישת כלים מגוונים ועל דיוק והתאמת הכלי הנכון לעיסוק ולשלב במהלך הסמסטר.

סטודיו 2: רותם רמון ורון קופלר. מנחות: אדר' תמר אלון, אדר' אריאל שר

סטודיו 2: "יסודות הנוף 1"

מנחים: אדר' עדי לוי טראו, אדר' טל בדיחי, אדר' תמר אלון, אדר' נופ זוהר טל, אדר' אריאל שר

מטרת הסטודיו גיבוש אוריינות ומיומנויות מרחביות ראשוניות באמצעות המדיום של הנוף בזיקה להיבטים פוליטיים, תרבותיים, כלכליים וחברתיים במרחב. המהלך הסמסטריאלי כלל התבוננות מעמיקה על מרחב נופי, זיהוי מערך הרצפים הפתוחים, ניתוח השכבות הפיזיות המבנות את הנוף, התמקמות במרחב והתערבות בפעולה נופית-מרחבית, דרך תרגילים מובנים: תרגיל פתיחה 'מהו נופ?'; שלושה תרגילי חקר: התרחשות, מיפוי, נרטיב; התמקמות והצעת התערבות מתוך אינטגרציה של החקירה וגיבוש נקודת מבט פרשנית.

סטודיו 3: לי ברק ושיר שלגי "לנטוע דמוקרטיה". מנחים: אדר' נוף רחל וינר, עמיר בלבן, טל גליקמן, אופיר איצקין

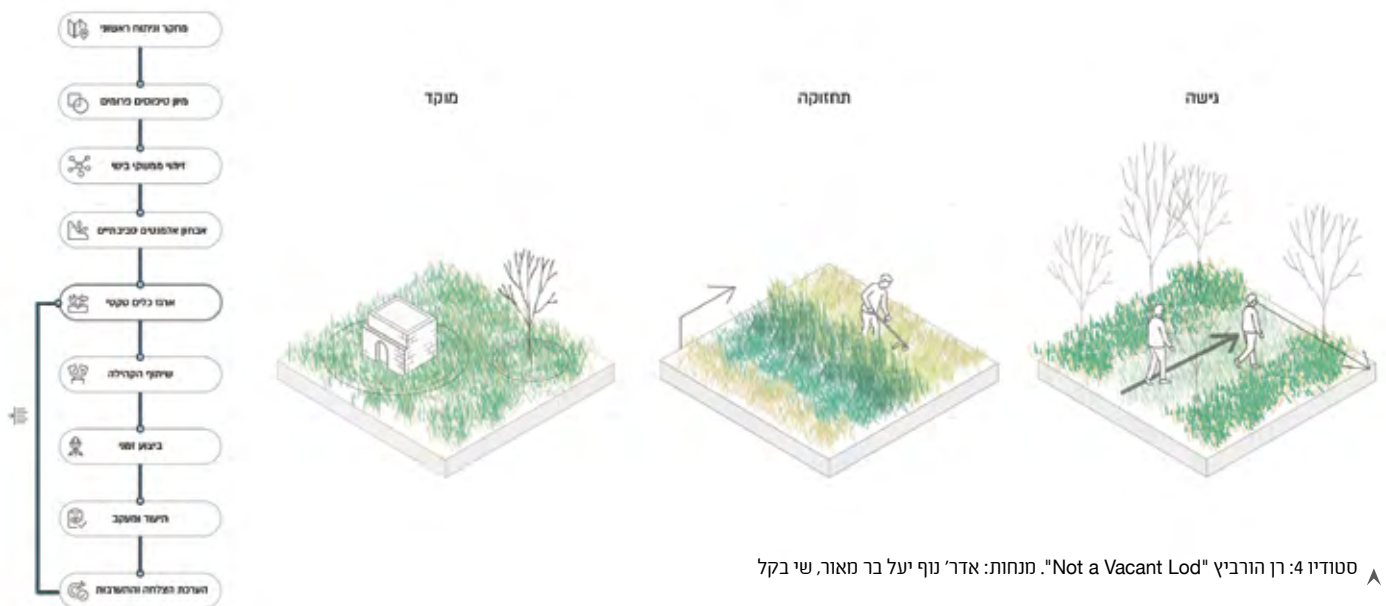
סטודיו 3: "יסודות הנוף 2" "דבר מתוך דבר"

(עם האוניברסיטה העברית)

מנחים: אדר' נוף רחל וינר, עמיר בלבן, טל גליקמן

(האוניברסיטה העברית), אדר' אופיר איצקין

הסטודיו עסק במרחב עמק המצלבה והתמקד במהותה של פעולת התכנון הנופי כפעולה רב-תחומית, רב-מישורית ומתכללת הנובעת מתוך התבוננות ומחקר, תוך דגש על חקר מערכת היחסים המורכבת בין האדם וסביבתו הבאה לידי ביטוי בנוף המשתנה בצורה מתמדת. המהלך הסמסטרלי התבסס על התבוננות, מחקר ואיסוף ידע כבסיס לקריאה, ניתוח וניסוח מחדש של הנוף. תהליכי ההתבוננות והחקר נעו בין המבט המתאר למבט החוקר, ושילבו מהלכים פיזיים של שיטוט וחוויה שעובדו למדיה אדריכלית. דגש מיוחד ניתן להכרת מערכת הצומח ותפקידה בייצוג יחסי האדם-טבע.

סטודיו 4: רן הורביץ "Not a Vacant Lod". מנחות: אדר' נוף יעל בר מאור, שי בקל

סטודיו 4: "תשתיות וטריטוריה"

'טריטוריות קונקרטיזציות / טריטוריות מדומיינות'

מנחים: אדר' נוף יעל בר מאור, שי בקל

הסטודיו עסק בחקר של העיר לוד, על שלל המערכות והנופים המרכיבים אותה - שטחים פתוחים ואזורים מבונים, על רקע תהליכים חברתיים, פוליטיים וסביבתיים הפועלים עליה ובתוכה. במסגרת התרגיל הראשון 'טריטוריה קונקרטיזצית' נוסחה שאלת מחקר מתוך המציאות החברתית-פוליטית-כלכלית העכשווית, במקביל לניתוח טריטוריה ספציפית על פיה. התרגיל השני, 'טריטוריה מדומיינת' התמקד בפיתוח תרחישים אשר שרטטו באופן ביקורתי תמונות עתיד אפשריות העולות מתוך ניתוח האתר, בהתייחס לשאלת המחקר. על בסיס זה פיתח/ה כל סטודנט/ית הצעה תכנונית המגיבה לשאלת המחקר ולתרחישים תוך הבעת עמדה אישית.

פריזמה - אדריכל נוף שימי דהן

אמצעי לקשר בין הרצון האנושי לתקשורת, זהות מקומית והנאה. יצירת מרחב ציבורי אנושי ואיכותי מאפשרת ריכוז שירותים ומשאבים עירוניים וכפועל יוצא תורמת באופן חיובי ומשמעותי לסדר היום של עירוניות, ציפוף וקיימות.

סיכור

היה ברור לי, שהמשרד לא יקרא על שמי, אלא ישמש כותרת לעיסוק ולעוסקים. השם פריזמה נבחר כאתוס אדריכלי וראה של אדריכל הנוף כנותן שירות. כמו מנסרה, שחושפת את הקשת הצבעונית שמרכיבה אור לבן, גם פריזמה שואפת להעשיר את הקשת התרבותית של המקום עבור מבקרים ולהוסיף נדבך של עשייה אדריכלית, לזהות את קשת האתגרים של הפרויקט כחלק מצוות התכנון ולפרוש את קשת הפתרונות העיצוביים וההנדסיים של הפרויקט עבור המזמין.

תסכול

קורין אלאל שרה "החלומות באוויר הראש באדמה" וכמו בשיר הזה אנחנו, הישראלים, מכוונים גבוה מדי או נמוך מדי. היזמים רוצים אמריקה, מוסדות התכנון רוצים אירופה, הרשויות המקומיות רוצות רק שביל ומדשאה וקבלנים שלא מצליחים לבנות קיר ישר גורפים את כל המכרזים. אז התסכול הוא הקושי למצוא את אותם פרויקטים, שאינם מסתפקים בהצהרות גדולות ומתדרדרים מהר מאד לקלישאות חסרות השראה ומסתיימים בקול ענות חלושה של קבלנים חסרי הכשרה ונסיון.

מקור השראה

אני שואב המון השראה מאדריכלות נוף בספרד ובאוסטרליה בזכות העיצוב והאקלים, ואדריכלות נוף מהולנד בזכות אמביציה גדולה ויושרה הנדסית.

חלום

חלום קונקרטי יחסית - הייתי רוצה לטייל בארץ עם טינדר לאדריכלי נוף - פלטפורמה שיתופית לאדריכלי נוף שבה מוצגים פרויקטים מעניינים, מיקום של פרויקטים, מי תכנן אותם, תגובות, כך שבכל טיול ונסיעה אוכל לקפוץ לבקר פרויקטים על הדרך או לידי.

וחניון תת-קרקעי. כיכר הכניסה מזמינה את הבאים מרחוב עמית - השדרה הראשית של המע"ר - אל הלובי, משרתת את אוכלוסיית המתחם ואת המבקרים בו ומוסיפה ערך של פנאי ומקום מפגש לעובדי המשרדים, לצד הפיכתו למוקד משיכה מקומי. הכיכר בנויה על גג חניון ועיצובה עוסק באופן הגבהת בתי גידול משמעותיים לעצים.

שש אדניות מוגבהות עם עצי מגנוליה מעגנות את כיכר הכניסה הפורמלית ומארגנות את התנועה דרכה, תוך הגדרת חללי תנועה ושהייה בקני מידה שונים. החלל המרכזי מגשר בשיפוע מתון על הפרש גובה של כחצי מטר בין הרחוב ללובי ומיועד לתנועה הולכי רגל ולאירועים. החלל ההיקפי, במפלס החזיתות המסחריות והלובי, מתוכנן לשולחנות וישיבה בבית הקפה והמסעדה המתוכננים. בין שני חללים אלו, האדניות יוצרות רצף של חללי מפגש לישיבה א-פורמלית על ספסלי אבן בגבהים שונים. חומר הפיתוח העיקרי הוא גרניט בשני גוונים עם פלטה עשירה של גדלים וגיוונים גסים יותר במרכז ומהוקצעים בהיקף. חיפוי הקורטן של האדניות תואם לגוון חיפוי ה-HPL של חזית הבנין והריצוף הבהיר. השכבה הפנימית ביותר בספירלה המקיפה כל אדנית מורכבת מתיבות מודולריות המוארות מבפנים ומעניקות תאורה דקורטיבית, רכה ונעימה.

אג'נדה, אני מאמין

בצומת של נוף, אמנות ואורבניזם, פריזמה מחויבת לתכנן של נופים אורבניים ושל המרחב הציבורי כנקודת מוצא לתכנון סביבתי-מקיים בכל תחום וסקטור של החיים האורבניים. אני רואה במרחב הציבורי פלטפורמה לאיזון נכון של פעילות אנושית ותהליכים סביבתיים. בעבודתי, אני שואף ליצור מקומות שאנשים אוהבים להיות בהם ולהשתמש בהם, ועיצוב הוא

המשרד

פריזמה הוא משרד לעיצוב, תכנון ויעוץ נופי, בראשותו של אדריכל נוף שימי דהן, המתמקד בפיתוח בפרויקטים אורבניים והתחדשות של מרכזי ערים. המשרד ממוקם בפרדס חנה.

היסטוריה

המשרד הוקם ב-2019 ומטרתו הוגדרה כ"משרד למשימות מיוחדות". עבודתי שנים כשכיר במשרדים שונים, חצי מתוכן בבריטניה, בין היתר אצל מרתה שוורץ, פיטר לאץ, AECOM ולבסוף מספר שנים במנעד. רציתי להביא את הקול האישי שלי בעיצוב, ביכולת לפתור פרויקטים מורכבים וחפישי את השונה והמסקרן. לשמחתי, מצאתי מקום לתשוקה שלי ולעבודה עם לקוחות נלהבים ומאפשרים.

על שולחן העבודה - פרויקטים עכשוויים

המשרד עוסק בשלושה מתוך ארבעה תחומים, שלדעתי מהווים סינרגיה מפרה לאדריכל נוף. שלושת התחומים הפעילים הינם סטטוטוריקה, תכנון מפורט ובקרת תכנון. המשרד עוסק בהכנת נספחי נוף לתב"עות עם נסיון רב בכל קנה מידה של התחדשות עירונית. הפרויקטים לביצוע מרגשים כי מצאתי את הנישה המתאימה לי ולמזמינים שמחפשים עיצוב ייחודי עם פיסול סביבתי ושיתוף פעולה עם אמנים. המשרד מעורב גם ביעוץ נופי ובקרת תכנון לרשויות מקומיות ולמשרד השיכון. התחום החסר הוא לימוד ואינטראקציה עם סטודנטים לאדריכלות נוף. אני מקווה לשלב גם תחום זה בעתיד.

הפרויקט, שמדגים היטב את עבודת המשרד, הינו מתחם עסקים שנחנך לאחרונה בלב המע"ר הדרומי בשוהם. הבניין בתכנון קולקט-קולקט-אפשטיין אדריכלים כולל קומת מסחר עם חדר כושר, בתי קפה ומסעדות, ארבע קומות משרדים

▲ כיכר טרייסטמן. תכנון תאורה: אנה זלסין, מסגרות ותיבות תאורה: Style IRON

פטוריז הצללה ומתקני משחק בע"מ
paturiz.co.il | 054-4448146

חיפוי פרו-דק לכיכרות

נותנים לכם שקט בתחזוקה

חיפוי פרו-דק מצטיינים כנגד זעזועים הנגרמים מתנועת כלי רכב
ומשלבים בתוכם פיגמנטים איכותיים הנראים נהדר לאורך השנים.

טל: 1-700-555-228 | www.prodeck.co.il